NAUJIENOS — PART 2 — Chicago 8, Ill. — Šeštadienis, gegužės-May 2 diena, 1959

Naujienų Antroji Dalis

NR. 462 CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS XV METAI

RUTINOS ADORACIJA

Rašo MARYTĖ ŽIČKUTĖ

Aliuzijose ("Darbininko", M. Ž.) kyšojo du įtarimai: 1) kad autorius bene bus parašęs bolševikine idėja apkrėstą veikalą, 2) kad savo repertuaran tą veikalą priėmęs teatras bene bus iš tų, bolševikinėms idėjoms simpatizuojančiųjų. V. Rastenis š. m. "Dirvos" 28 nr.

Šventos ramybės ištroškusiam žmogui nieko nėra malonesnio, kaip rutina, kasdienybė, retkarčiais paįvairinta gero tono pramogomis: kaubojais televizijoje, meilės trikampio drama kinoteatre, dailės paroda, kurioje visi daiktai nupiešti suprantamai ir aiškiai, labdaringu baliumi, kur padainuojamos kelios žinomos ir mėgiamos dainelės ar arijos... Užtat mes labai nemėgstame išsišokėlių: dailininkų, kurie piešia "nei velnią nei gegutę", muzikų, kurių kuriniuose neįprasta disonansų kakofonija, poetų, kuriuos reikia skaityti po kelis kartus, kol suprasi, rašytojų, kurie į gyvenimą pažiūrėjo ne pro gero tono nustatytus akuliorius, o iš kitokio kampo, dažnai drumsčiančio tokią gerą, tokią mielą ir tokią savo tradicijomis solidžiai tvirtą kasdieniškąją ramybę.

Visas triukšmas dėl A. Landsbergio "Penkių stulpų" dramos todėl, kad autorius pakirbino rutiną, kasdienybę, kad išdrįso prie savo dramai pasiimto siužeto prieiti ne taip, kaip nustatyta veiksnių, veiksnelių ir šventą ramybę mylinčių žmonių, o kitoniškai — kaip padiktavo menininko intuicija. Mes užmiršome, jog tam jis ir menininkas, kad pamatytų naujus dalykus ten, kur paprastų mirtingųjų akys mato tą patį, kas buvo matyta prieš metus, dešimtis metų, šimtmečius. (Tur būt, dėl tos pačios priežasties mes keliame ant šakių knygas, šiandieną parašytas taip, kaip Žemaitė rašė šio šimtmečio pradžioje, o kiekvieną drąsesnį, naujoviškesnį kūrinį ignoruojame, nes bijome jo, kaip rutina bijo prošvaisčių. Tiesa, jau pasidarė lyg ir dėsnis, kad mes toleruojame "neįprastinę" poeziją, nes jos neskaitome. Be to, ji nepavojinga: kas ten susigaudys A. Nykos — Niliūno sakinių perioduose?).

Įdomus reiškinys, kad beveik visi, kalbantieji viešai apie A. Landsbergio dramą, nediskutuoja jos meninių privalumų ar trūkumų, o pasičiupo vaidinimo sukurtą nuotaiką ir — gvoltas: šitaip apie partizanus rašyti negalima! (Palauk! Kur aš tą sakinį esu anksčiau girdėjusi? Aha! Pasakoja, jog Petras Cvirka 1940 metais kalbėjęs Bernardui Brazdžioniui: "Šitaip, kaip tu rašei ligi šiolei, broliuk, rašyti negalima!").

Partizanų tema didelė, platė ir gili. Joje gana medžiagos ne vienam kūrėjui. Ir nėra abejonės, kiekvienas menininkas skirtingai prieitų prie tos medžiagos, savaip ją perkeltų į meninę plotmę, savus, o ne veiksnių ir veiksnelių padiktuotus, sprendimus padarytų. Ir tik istorija, o ne ši diena atsakytų į klausimą, kuris tų sprendimų arčiau tikrovės. (Pagliau, absoliučios menininko laisvės vardan, kūryboje reikia ieškoti ne realiosios, o meninės tikrovės, kuriančios, pagal Oscar Wilde, ateities realųjį gyvenimą).

Labai, rodos, paprasti ir aiškūs laisvojo pasaulio kūrybos principai. Bet ne. Jie kažin kaip susipynę mūsų galvose. Nes, štai, net rašytojas pyksta, kam A. Landsbergis į partizanų epopėją pasižiūrėjo ne taip, kaip jis, kaip minia. O aš pykstu ant to A. Landsbergio kritiko už jo požiūrį į partizanų žygius, nes jam partizanai — Lietuvos legenda. Kas gi yra legenda? Websteris šitaip sako: legend — a tale, or body of tales, comming down rom the past, esp. one popularly accepted as historical though not verifiable. Tai kaipgi aš nesipiktinsiu gerbiamu rašytoju, jeigu jam, partizanų kraujo klanams nespėjus uždžiūti, jie jau — tolimos praeities dalykas, tariami istoriniai, bet nepatikrinami įvykiai? Kaip aš nesipiktinsiu tuo rašytoju, jei, pasižiūrėję į lietuvišką enciklopediją, atrasime, jog jam partizanų epopėja — sufanatizuoti ir perdėti pasakojimai? Ne, gerbiamos ir gerbiamieji, kažin kokios spragos mūsų galvosenose ir rašymuose... Ir ar nereikia tas spragas užpildyti neišmanymu, pagieža, pykčiu bei sąmojingu tepliojimu degutu?

"Penki stulpai" yra Clevelando dramos konkurso premijuotas veikalas, suvaidintas to paties Clevelando aktorių, o "Darbininkas" (žiūr. pradžioje išrašytą skirsnelį iš V. Rastenio straipsnio "Dirvoje") įžiūri jame bolševikinės idėjos mikrobų... Pastatant taškelį ant "i", pagal "Darbininką", A. Landsbergis parašęs bolševikišką veikalą, dėl to tad nepriimtiną mums, o amerikonų teatras, įtraukęs tą veika-

(Tęsinys 11-me psl.)

DIENŲ SKEVELDROS

1.

Šiandie pasklaistykime okupuotosios Lietuvos rašytojų sąjungos savaitraštį "Literatūrą ir Meną". Va, imame Nr. 12. Kokios literatūrinės problemos? Kas? Čia str. "Miškuose per daug kelmų":

"...šiandien Tarybų Lietuva laikoma neturtinga miškais. Miškininkas A. Matulionis "Tarybų Lietuvos miškų ūkyje" rašo: „Tarybų Lietuva yra mažai miškinga respublika. Jeigu kiekvienam žemės rutulio žmogui tenka maždaug miško — 1.7 ha, Tarybų Sąjungoje — 3,75 ha, tai Lietuvos TSR kiekvienam žmogui tenka tiktai 0,43 ha miško".

Kaipgi mes, buvę tokie turtingi mišku, tapome beveik beturčiais?" —

klausia literatas, atsiprašau — miškų inž. P. Vainutis.

Mediena ypač nebranginama kolūkių žinioje esančiuose miškuose. Štai, Veisiejų rajono "Žygis į gyvenimą" kolūkio pirmininko Bašinsko įsakymu buvo sunaikintas parkas su tokiomis retomis medžių veislėmis, kaip cukrinis klevas, maumedis, kenis. O Telšių rajono "Liepsnos" kolūkis iškirto Keturakių parką; Juozapavo parke ganosi "Raudonosios vėliavos" kolūkio galvijai, įrengti degalų sandėliai.

Arba žvilgterėkime į Zarasų rajono Stalino vardo kolūkį. Jo valdybos pirmininko Kazanovo vadovaujami, kolūkio "kirtėjai" pernai per vieną dieną paguldė ant žemės net 824 pušis ir ąžuolus. O su šio rajono Vykdomojo komiteto žinia valstybinės žemės fondo miške buvo iškirsta daugiau kaip 350 kubinių metrų geriausios statybinės medienos malkoms(?!).

Panašių "žygių" daug padarė ir Anykščių rajono kolūkiai. Štai "Žalgirio" kolūkio kolūkiečiai praėjusiais metais savo miške iškirto 220 ktm medienos, o kolūkyje "Už taiką" — net 442 ktm. 1958 m. Anykščių rajone buvo iškirsta daugiau kaip 2000 ktm miško. Naikinamas miškas Anykščiuose ir šiemet. Černiachovskio vardo kolūkis jam priklausančiame miške iškirto geriausius ąžuolus ir padarė nuostolių už 43.000 rublių."

Kuo čia dėti rašytojai? Aha, jau matau (girioj) ir... rašytojus. Jie viename 1958 m. "Tiesos" numerių rašė, kad "yra faktų, kai naikinami miškai. Vietiniai valdžios organai — rajonų vykdomieji komitetai — dažnai ne tik taikstosi su panašiais faktais, bet ir dangsto nusikaltėlius, įstatymų pažeidėjus. Būtina tokiai padėčiai ryžtingai padaryti galą.

Bet tai policijos (milicijos) darbas, ne rašytojų, pvz. A. Baltakio, A. Baužos, J. Marcinkevičiaus, A. Markevičiaus, E. Mieželaičio, Vl. Mozūriūno ir P. Širvio (jie tai rašė minėtoj "Tiesoj")!?

Bet grįškime prie inž. P. Vainučio. Jis šitaip toliau dėsto:

"...rašant šias eilutes, Eišiškių rajono Mičiurino vardo kolūkio pirmininko D. Korolenkos įsakymu kertami šio kolūkio miškai. Miškų ūkis, pasak jo, be reikalo gadina popierių, siuntinėdamas miško pažaidos aktus rajono liaudies teismui. Tad ar nevertėtų paimti iš kolūkių miškus ir perduoti valstybiniam miškų fondui, perduoti miškų ūkio ir miško pramonės ministerijos žinion, kad juos tvarkytų specialistai miškininkai su aukštuoju bei viduriniu išsilavinimu?! Taip, vertėtų ir reikėtų tai padaryti kuo greičiau".

Pasirodo, kad šiuo metu kolūkiams priklauso apie 490,000 ha miškų (daugiau kaip ¼ visų Lietuvos miškų).

2.

Imkime "Literatūros ir Meno" Nr. 13. Kas kovo 28 d. (tai Nr. 13 data), 1959 m., rūpi broliams rašytojams? Nagi, "Miškams reikia vieno šeimininko". Rašytojai (atsiprašau, miškininkai — inžinieriai F. Bajoriūnas, D. Petrauskas ir A. Rimkus) deda iš peties:

"Kai kurių kolūkių miškai taip praretinti, kad už kilometro lengva pastebėti juose vaikščiojantį žmogų; kirtaviečių, aikščių apželdinimu niekas nesirūpina, didelį miško žemės plotai metai iš metų lieka neprodukuojančiais. Neprodukuojančių kirtaviečių respublikos kolūkių miškuose šiuo metu priskaitoma daugiau kaip 50 tūkstančių ha.

Štai dar keletas pavyzdžių iš Ignalinos, Dūkšto ir Širvintų rajonų, ypač turtingų miškais (Ignalinos rajono kolūkiams priklauso 6 tūkst. ha gražaus miško, Dūkšto rajono — 8 tūkst. ha, Širvintų — 6,7 tūkst ha).

(Tęsinys 2-me pus.)

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

Ne vienas šių rajonų kolūkis turi po 700—1000 ir daugiau ha miško. Tai didelis turtas! Ir tuo skaudžiau, kad jis visiškai nevertinamas, be gailesčio naikinamas, šių kolūkių žaliuosiuose plotuose specialisto-miškininko reikia su žiburiu ieškoti."

Dar toliau skaitome:

"...puikiausios sąlygos miško kenkėjams plisti, gaisrams kilti; čia gana dažnai šeimininkauja miško vagys, degtindariai. Bene toliausiai šia kryptimi nuėjo Ignalinos rajono "N. Rubelninkų" ir Dūkšto rajono "Pirmūno" kolūkiai. Jų miškuose grubiai pažeidžiamos miškų ūkio tvarkymo taisyklės, kertami geriausi medžiai, visiškai nevalomos kirtavietės; stori rąstai, užuot panaudojus juos statyboms, labai dažnai sukapojami į malkas.

Bloga kolūkinių miškų būklė ir Žemaitijoje. Salantų rajono kolūkiai, smarkiai praretinę savo miškus praėjusiais metais, tą patį daro ir šiemet. Paskutinėmis žiemos dienomis šio rajono "Reketės" kolūkis savavališkai iškirto daugiau kaip 600 gražiausių medžių. O Plungės rajono "Karklėnų" kolūkis taip įsismagino, kad pradėjo kirsti net pakelių medžius."

Kur šuo pakastas? Nagi, trumpai - drūtai:

1) dar labiau apiplėšti kolchozuosna suvarytus baudžiauninkus: nei grybo, nei uogelės, nei šapalėlio žiemą ar rudeni krosniai pakurti;

2) dar labiau sustiprinti mezliavą okupantui (vad. "broliškoms respublikoms"), nes, kaip paties *feodalo* Kruščevo pranešime buvo pastebėta, "per ateinantį 7-mečio periodą bus pakelta TSRS baldų ir statybinės ir eksportinės medienos produkcija".

Ir va, taip įkvėpti *rašytojai* eina ...partijos antstolių pareigas. Brr...

3.

Pakeiskime bėgius. Va. "Iš rašytojo bloknoto": A. Bieliauskas rašo: "Taip gimsta naujas žmogus": Naujas?! Įsiskaitykime:

"Komunistinis darbas, laisvas nuo bet kokių senojo pasaulio apnašų..."

Ir čia pat:

"Brigados nariai taip sutvarko savo kolektyvus, kad nė vienas neliktų nuskriaustas ir *visi* (mano pabraukta! J. C.) *vieningai atsako už broką*".

Ar tai nėra nacių praktikuota (ir tai: *karo metu!)* teroro sistema, pvz. Pirčiupio sunaikinimas, turgaus Eišiškėse apsupimas ir sušaudymas, nes "vieningai atsako už broką" (pyliavų delsimą ir t. t.).

Reikia manyti, kad A. Bieliauskas bus skaitęs Markso nuomonę apie "vieningą atsakomybę už broką". Vakarų pasauly darbo žmogus seniai jau pamiršo "vieningą atsakomybę", ji grįžo ir klesti... anapus geležinės uždangos, kur ir iš viso veši nekontroliuojamas plėšrusis komunistinis kapitalizmas!

4.

Atvangai pasiskaitykime poezijos. "L. ir M." Nr. 13 Antanas Drilinga "Likimo simfoniją" šitaip pradeda:

Kažkas beldžias kietai
Į duris.
Kas be baimės duris
Atdarys?

Įsileisk:
Nors aplinkui ir būtų
Gūdu, —
Tai — likimo vardu.

Likimo vardu... J. Gandrimas (žr. "Svarbūs ir atsakingi kompozitorių uždaviniai", "L. ir M." Nr. 13)

"...kritikuoja kai kuriuos kompozitorius ir muzikologus už silpną kūrybinį aktyvumą, siūlo, kad jie periodiškai atsiskaitytų sąjungos Valdybai už savo kūrybinę ir visuomeninę veiklą".

Likimo vardu... "meno meistrai atsiskaito liaudžiai":

"...grupė mūsų dailininkų — skulptorius prof. J. Mikėnas, LTSR Dailininkų sąjungos valdybos pirmininkas prof. J. Kuzminskis, meno mokslų kandidatas K. Bagdonas, Vilniaus Valst. dailės muziejaus direktorius P. Gudynas — apsilankė N. Akmenėje. Čia, Kultūros namuose, įvyko skulptoriaus J. Mikėno susitikimas su N. Akmenės cemento fabriko darbininkais."

Likimo vardu "rašytojai domisi respublikos ekonomija" (žr. "L. M." Nr. 12):

"— Ar durpių ilgam užteks? — teiraujasi A. Miškinis. Visą eilę klausimų uždavė T. Tilvytis, E. Mieželaitis, A. Jonynas, J. Chlivickas, V. Drazdauskas, R. Bukinskas ir kiti".

Likimo vardu "Rašytojai toliau gilinasi į respublikos ekonomiką" (žr. "L. ir M." Nr. 13):

"— Taigi, kaip matote, milijonai, šimtai milijonų rublių lėšų... Bet ar tie skaičiai labai nenuvargino jūsų? — taip praėjusio antradienio vakarą Rašytojų sąjungos rūmuose užbaigė savo pasakojimą Lietuvos TSR Liaudies ūkio Tarybos pirmininkas drg. K. Kairys."

Matyt, "nenuvargina", ir tai *jaunių* E. Matuzevičiaus ir V. Milinsko, kai jie teiraujasi apie baldų pramonę, K. Mauruko, kai apie kurą, A. Venclovas, kai apie automobilių pramonę ir t. t. Bet

"...štai M. Šikšniui "ne visai aišku", kaip bus reguliuojama mėsos gamyba. Gydytojai patarią kuo mažiau jos vartoti, o tuo tarpu septynmetyje dar bus pastatyti tokie stambūs kombinatai, kaip Vilniaus, Klaipėdos, kurie per pamainą išleis po 50—60 tonų mėsos.

— Kiekvienas galės valgyti mėsos tiek, kiek jam medicina leis, — juokaudamas atsako drg. Kairys."

Jauną partijos eržiliuką "drg." Kairį, gal būt, juokas ir ima, kai... 85 metų amžiaus ir ligonis varpininkas, dramaturgas, įžymusis matematikas ir pedagogas (ilgametis Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijos direktorius) klampoja per sniegą (iš tolimo Žvėryno) ir vėlų vakarą, į "dalykišką domėjimąsi respublikos (skaityk: okupanto!) ekonomikos perspektyvomis septynmetyje (skaityk: naujausiame mezliavų okupantui plane!)." Et, anot Drilingos, gūdu...

5.

Dar pajieškokime rašytojų savaitrašty *literatūros*, o gal kartais, kaip adatą šieno šalinėje, o gal...

Štai Palydovas rašo:

"...klaipėdiškis B. mane draugiškai įspėja: "Jeigu atvyksi į Klaipėdą, neik P. Cvirkos gatve: gali pritrenkti nuo begriūvančių karnizų atplyšusios plytos". Pasirodo, kai kurie namų valdytojai, kurie turėtų rūpintis remontu, turi pakankamai kietą galvą ir jiems nebaisios jokios plytos, nors jos kristų ir iš trečiojo aukšto..." Dar vieną žingsnį į anapus.

Tats pats Palydovas ("L. ir M." Nr. 13) rašo:

"Jei šiandien valgykloje mums netenka barbenti šakutę į lėkštę kviečiant padavėją, tai dar nereiškia, kad mes privalome valgyti sriubą riebaluotu šaukštu (kaip tai yra Vilniaus dietinėje valgykloje) ar piaustyti dešreles kišeniniu peiliuku (kaip dažnai prireikia sostinės užkandinėje - automate). Mes nenorime, kad mus valytoja Giedraitienė nemandagiai bartų, kai mes nenorime laikyti bulkutę alaus klane, o lėkštutė šiam dalykui užkandinės - automato darbuotojų nuomone pernelyg didelis komfortas. Mes nenorime nuosavomis alkūnėmis šluostyti nuo stalų vakar palietą alų, nenorime, kad po rubrikomis "Šalti užkandžiai" ir "Karšti patiekalai" sudėlioti valgiai turėtų vienodai drungną temperatūrą! Nenorime taip pat viską be išimties valgyti su kopūstų garnyru, nuo kurio pabala liežuvis, ir su tomatų padažu, kurio išradingoje "kompozicijoje" pagrindinis komponentas — gėlas vanduo.

Matote, draugai, kiek daug mes nenorime!

O norime labai nedaug: valgyti švariai, sočiai ir skanai."

*

Ale, su atskiru okupuotosios Lietuvos rašytoju būtų miela pasišnekėti, ir rastumėm kalbos. Deją, partija (ir MVD) neleidžia kūrėjui būti pačiam vienam. O kai suvaryti krūvon, tai jau nebe šaunioji kūrėjų brolija, o audrų sujaukta galera (plg. Balčikonį: "su daug irklų laivas, kurį irkluoja vergai arba kaliniai").

•

Vienas iš "nacionalinių" urėdų, būtent — A. Venclova, eidamas "visasąjunginio" "boso" (partijos) nužymėtu takeliu, per III rašytojų suvažiavimą siūlė rašytojams "įsijungti" į "produkciją": metams kitiems "įsirašyti" į kolūkius, fabrikus ar pn. gamyklas. Berašydamas apie tokias "literatūrines pastotes", pažymėjau, kad okupuotosios Lietuvos rašto vyrai atsiduria naujos baudžiavos (lažų) grėsmėj. Neilgai teteko laukti. Va, "Literatūros ir Meno" Nr. 14 randame str. "Į gyvenimo darbų sūkurį", kur protokoliškai pažymima, kad

— poetas Just. Marcinkevičius "pareiškė norą" pagyventi Kėdainių rajone ir "susipažinti su to rajono komunistų veikla";

— poetas P. Širvys "vyks į Ukmergės MMS", o A. Baltakis — į Antalieptės HES.

Toliau: A. Pakalnis "ketina padirbėti" prie romano "dabarties tema", ir "pagyventi bent metus kolūkiniame kaime", Vl. Dautartą "vilioja" pasikeitęs panemunės žvejų ir upeivių gyvenimas, K. Mauruką — "neatpažįstamai pasikeitęs Kauno darbininkų gyvenimas".

A. Gricius jau ir *šiuo metu* gyvena Žemaitijoje.

Dar toliau:

"Praturtins rašytojus ir nauja sekcijų darbo forma — atskirų gamyklų, įmonių šefavimas. Poetas V. Giedra pasirinko šefuoti Vilniaus elektros skaitiklių fabriką, A. Maldonis — "Komunarą", o grupė prozininkų — naujos šiluminės elektrinės statybą".

Alb. Žukauskas (įsikūręs kinofikacijos ar pn. ministerijos pavėsy) "siūlė neapsiriboti vien išvykomis mūsų respublikos (skaityk: okupuotos Lietuvos! J. C.) ribose"; reikėtų, anot jo, "*pabuvoti ir pas* (kaip gražiai skamba, įsidėmėkite! J. C.) *pasiuntinius plėšininėse žemėse*".

Aiman, galera plaukia, kaip Kremlius šaukia...

J. Cicėnas

PATS NEBŪTŲ PALIKĘS

Vienam taupiam škotui mirus, giminės giria jo atminimą, ir vienas sako:

— Pamanyk tik, Harry mirdamas paliko sutaupęs $5,000.

— Jis nepaliko, o pats buvo nuo penkių tūkstančių dolerių atimtas, — paaiškino kitas.

Skaitykite "N-nas"

DIDELI PLANAI, DIDELI VARGAI

TSKP XXI suvažiavimo patvirtintas septynmečio (1959—1965) ūkio vystymosi planas esmėje nedaug skiriasi nuo buvusių penkmečių planų, bet numato didelį gamybos centrų pertvarkymą ir skubų sunkiosios pramonės įkurdinimą ir išvystymą kitose krašto srityse.

Plane numatytos į sunkiąją industriją investicijos savo kiekiais prilygsta visam kartu paėmus sovietų valdymo laikotarpiui ir tų investicijų arti pusės skiriama Uralo, Sibiro, Tolimųjų Rytų ir Kazachstano sritims.

Nustatyta pilnai įkurti Rytų Sibibre per 15 metų, skaitant nuo 1959 metų, tris milžiniškus sunkiosios pramonės gamybinius centrus (Angaros-Jenisiejaus, Užbaikalio ir Jakutsko). Pramonei greta tuose rajonuose bus suorganizuotas žemės ūkis, o taipogi mokslo ir kultūros institucijos.

Planas numato, kad padidinus žemės ūkio plotus, trims milijonais ha ir pakėlus derlius, žemės ūkis turėtų pilnai aprūpinti vis didėjantį gyventojų skaičių.

Mokslo srityje darbas irgi pradėtas. Jau 1957 metais Novosibirske įsteigta Mokslų akademijos skyrius ir steigiami įvairiuose miestuose Akademijos institutai.

Einama prie to, kad šios teritorijos sritys būtų visais atvejais nepriklausomos nuo europinės Rusijos centrų.

Sovietai savo planams paremti nurodo į kitų kraštų pavyzdžius, o ypač į Jungtinių Amerikos Valstybių ūkiško kūrymosi tempus, ir sovietų manymu, socialistinis ūkio vystymasis dar turi pirmenybių.

Bet tikrumoje toks skubus sunkiosios pramonės pertvarkymas ir dalinas perkėlimas iš europinių Sovietų sričių į tolimą Sibirą turi slaptus tikslus.

Sibiro plotų išnaudojimo idėja nėra nauja. Jau šimtmečius ji buvo vykdoma. Veikė atitinkamos žinybos gyventojų Sibire įkurdinimui ir t. t. Ir Sovietų vyriausybė iki antrojo pasaulinio karo neforsavo tų savo planų. Bet antrojo karo pamoka, matomai, verčia sovietus imtis skubių priemonių.

Jau antrojo karo pradžioje sovietai pamatė, kad, vokiečiams Rusijos europinės ūkio sritys desorganizavus, ilgesniam karui ūkiškai neišvystyti Sibiro didžiuliai plotai mažai ką duoda. Sovietų kariuomenė greit pajuto visame kame trūkumus. Ištremti į Sibirą milijonai žmonių ten nebuvo racionaliai panaudoti gamybai, nors buvo žiauriai eksploatuojami, badu marinami ir faktinai naikinami, o iš kitos pusės, daug ištrėmus, pasireiškė sunkumų papildyti kariuomenės kadrus ir išlaikyti materialiai stiprų užnugarį. Sovietų kariuomenė nuo pakrikimo ir nepajėgumo kariškoms operacijoms buvo išgelbėta jos sąjungininkų, pirmije eilėje JAV-ių, labai gausia visokeriopa (amunicija, maistu, medikamentais) pagelba. Tą turėjo oficialiai pripažinti Sovietų vadovybė ir karui pasibaigus, padarė atitinkamas karinės strateginės reikšmės išvadas, būtent: kad lengvai pasiekiamus vakarinėje srityje ūkiškus objektus reikia pastumti į Rytus.

Po karo prasidėjo dideli geologiniai Sibiro tyrinėjimai. Pvz., nuo 1926—1945 metų buvo išgręžta 81,5 tūkstančiai metrų, o nuo 1946 iki 1957 metų išgręžta 579.000 metrų (Mokslo akademijos Sibiro skyr. žinios Nr. 12: 1958 m. pusl. 29).

Sumažėjo pastangos kurti pramonę europinės Rusijos srityje. TSKP XX suvažiavimas nutarė:

"Pagreitinti rytinėse kraštų srityse gamtos didelių turtų eksploataciją, skiriant Vakarų ir Rytų Sibirui ir Kazachstanui neproporcionaliai didesnes investicijoms sumas. Apriboti pramonės įmonių kūrimą europinėse srityse ir Urale" (TSKP XX suvažiavimo rezoliucija, 1956 m. pusl. 86).

TSKP XXI suvažiavimas dar kiečiau pabrėžė tokią politiką.

Sovietų propaganda šituos žygius aiškina vien ūkiškais apskaičiavimais, kaip žaliavų ir energetikos pigumu ir Sovietų žmonių gerbūvio siekimu. Bet šių planų vykdymo skubotumas daro panašius aiškinimus neįtikinančiais. Tokių milžiniškų įrengimų savotiškose klimatinėse ir didelio atstumo sąlygose ūkiškas apsimokėjimas reikalauja ilgų ir kruopščių tyrimų, o jiems atlikti nebuvo laiko. Tiek pat nebuvo ištirta žaliavų ir energetikos parūpinimo savikaina. 1958 metų rugpiūčio mėnesyje sušaukta Irkutske Mokslų akademijos ir Valstybinio planavimo konferencija labai rezervuotai pasisakė dėl energetikos savikainų, "kad šiuo metu dar negalima nustatyti naštos ir natūr. gazo gamybos savikainos" (Mokslo akademijos Sibiro skyr. žinios — Nr. 12, 1958 m. pusl. 20—21).

Taigi pagrįstų ūkiškų apskaičiavimų dėl šių visų milžiniškų darbų pigumo nėra. Tiek pat nėra pagrįstų apskaičiavimų, kiek lengvai seksis intensyviai eksploatuoti naujus dar nepaliestus žemės plotus atšiauriame Užbaikalio klimate, kada taip dar neintensyviai ūkininkaujama europinės Rusijos derlingose žemėse. Dar mažiau pateisinamas šio plano skubotumas. O jau visai neturi pagrindo kalbos ir įtikinėjimai apie Sovietų vyriausybės kilnius norus siekti tais pasitvarkymais žmonių gerbūvio.

Rytų Sibiro plote 7,2 mil. ketvirtainių kilometrų dabar gyvena 6,5 mil. žmonių, t. y. 90 kartų skysčiau kaip Europoje. Visai aišku, kad tie gyventojai nei kiekiu, nei savo technikiniu pasiruošimu negali numatytų planų įvykdyti. Daug milijonų žmonių bus perkelta įvairiomis priemonėmis iš Pabaltijo, Baltgudijos, Ukrainos, Kaukazo vykdyti šiuos planus.

Gyventojų perkėlimu norima ir daugiau tikslų pasiekti. Vakarinės respublikos reiškia pastovų pasipriešinimą komunistiniam režimui. Karo atveju pasipriešinimas didėja. Iškėlus ar tikriau ištrėmus pajėgesnį elementą silpninamos pasipriešinimo galimybės tuose kraštuose, iš kurių iškelti, tiek pat ir tuose, į kuriuos atkelti, nes nukėlus į Sibirą ir padarius tautybių mišinį, bolševikinė vadovybė svajoja sukurti pasyvų darbo vergą, taip vadinamą "naują tarybinį žmogų".

Planai sugalvoti, bet kitas labai vietoj klausimas, kiek jie įvykdomi. Vykdymo skubotumas ir sąlygų neištyrimas sudarys labai daug neproduktyvaus darbo ir tuščių, bet brangių pastangų.

Su darbo jėga bus dar sunkiau, tenka priminti jau iš praktikos, kad plėšiminių žemių Vakarų Sibire ir Kazachstane įsisavinimas einasi sunkiai. O juk čia nedidelė dalis numatyto įvykdyti plano. Į darbo jėgos mobilizaciją įkinkytas visas organizuotas aparatas (valdiškos įstaigos, komsomolas, profsąjungos), bet rezultatai neganėtini. Visai neišlaiko kritikos sovietinės propagandos aiškinimas šiomis priemonėmis siekti gyventojų gerbūvio.

Naujas septynmečio ekonominis planas — t. y. sunkiosios industrijos vystymosi planas ir karinio krašto pajėgumo perkėlimas į Rytus. Priemonės planui įvykdyti — neapskaitomos gyventojų aukos, vargas ir kančios.

Dar tenka panagrinėti iš šio išplaukiantį antrą klausimą: Kas verčia sovietų vadovybę galvotrūkčiais vykdyti šį planą.

J. G.

SPECIALUS IŠPARDAVIMAS

IŠPARDAVIMAS — IŠPARDAVIMAS — IŠPARDAVIMAS

Į sieną įstumiama lova su spyruokliniu matracu $189.95—dabar	$139.00
Komoda $129.95 — dabar	$79.00
Sofa ir kėdė $159.95 — dabar	$99.00
Box springs ir spyruoklių matracas $79.95 — dabar	$39.50
2 pėdų kopėčios $2.95 — dabar	$1.59
Skėčiai $2.95 — dabar	$1.00
Pūkinė guminė pagalvė, $3.50 — dabar	$1.00
12 rankšluosčių indams tik	$1.00
6 gabalų setas sriubai ir salotams tik	$1.00
8 gabalų setas sunkoms tik	$1.99
7 gabalų setas prieskoniams tik	$1.99

1/3 NUOLAIDOS SVEČIŲ IR MIEGAMŲJŲ SETAMS.

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS, Sav.

ROOSEVELT FURNITURE CO.

2310 W. Roosevelt Road Tel.: SEeley 3-4711

Sekmadieniais atdara nuo 11:00 iki 4:30 po pietų.

1909 1959

STANDARD FEDERAL

Chicagos stipriausioji įstaiga

1909-1959

Laiminga ateitis priklauso tiems, kurie taupo SAUGIAI dėl jos. Jau virš 50 metų sėkmingai tarnaujame lietuviams.

- Kodėl neskolinti iš Standard Federal, kurioje daug sutaupysite?
- Duodam paskolas už 5%—5 3/4% pagal įmokėjimą.

Chartered and supervised by the U. S. Government

JUSTIN MACKIEWICH, President
JUSTIN MACKIEWICH JR., Executive Vice-president

TURTAS $70,000,000.00
ATSARGOS FONDAS $6,000,000.00

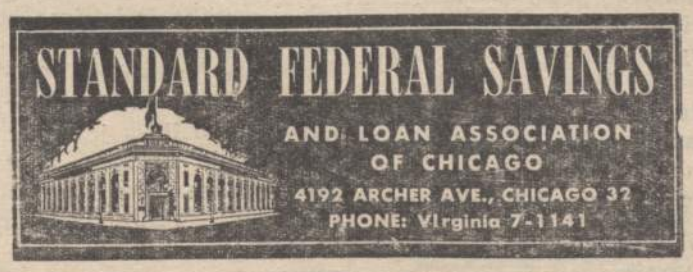

VALANDOS: Kasdien, įskaitant šešt. nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 8 val. vak. Treč. visai neatidaroma.

J. PROKUS

POPIEŽIAUS SPECIALIOS KOMANDOS

34 tūkstančiai dvasinių karių, kurių kiekvienam apmokyti reikėjo po 15 metų

Tinka siųsti į bet kokį frontą

Reformacijai prasidėjus, Bažnyčia buvo perdaug nutukusi, kad begalėtų sėkmingai kovoti su visomis pusėmis plintančiu gaisru. Ištisoms karalystėms pradėjus prieš Romą šiaušti, Šventoji Inkvizicija pasidarė nebepakankama, o moralinio ginklo prieš "eretikus" pati moraliai puolusi Bažnyčia nebeturėjo. Jos laimei, tuo metu vienas Ispanijos bajoras, didelis popiežių sosto rėmėjas, pats buvęs karys, Inigo de Onez y Loyola, vėliau pasidaręs žinomas kaip šventas Ignacas, 1534 metais sugalvojęs įsteigė savotišką ordiną, tikslu būti Bažnyčios lengvaja kavalerija, popiežiaus dvasinėmis komandomis, tinkamomis mesti į bet kokį kovos frontą. Kad tikriau atitiktų pašaukimui, Loyola savo ordiną suorganizavo griežtai kariškais pagrindais, jo narius paliuosavo nuo laiką gaišinančių ilgų maldų ir poteriavimų ir net nepavadino ordinu, o draugija, Societas Jezu, sutrumpintai S. J. (Jėzaus Draugija).

Savo "draugijai" steigėjas davė absoliutinės monarchijos santvarką. Pagal jos "konstituciją", kuri tebegalioja ir šiandien, Jėzaus Draugijos visuotinė kongregacija arba "parlamentas" susirinkęs išrenka "generolą" ir jo "padėjėjų kabinetą", ir išsiskirsto iki generolo gyvos galvos, palikdamas jį autokratiškai valdyti Draugiją kol gyvas. Tas "generolas" — šiuo metu jis yra belgas John Baptist Janssens — turi savo rankose nepaprastai didelę galią ir Katalikų bažnyčios hierarchijoje jis nieko nepripažįsta esant už save aukštesnį visoje žemėje, išskiriant patį popiežių. Nors Jėzaus Draugija, populiariau Jėzuitai, įsteigti būti pasiryžę ir visuomet pasiruošę klusniai klausyti popiežiaus įsakymų ir būti jo įrankiu, tačiau neilgai tetruko, kai patį jų generolą pradėjo vadinti "popiežiu" — Juoduoju popiežiu, kadangi jis visuomet dėvi tik juodą rūbą. Tikrasis popiežius buvo vadinamas Baltuoju, kadangi jis visuomet dėvi baltą rūbą.

Jėzuitai greit pasidarė vietomis įtakingesni karalių ir karaliukų dvarų politikoje ir intrigose, negu popiežiaus nuncijai, pagaliau lemiamai prisidėjo ir prie pačių popiežių išrinkimo ir... dingimo. Žodžiu, Jėzuitai per 424 savo istorijos metus yra padarę stambų įspaudą į vadinamąją Vakarų krikščioniškąją civilizaciją, kokia ji šiandien yra...

Tikslas pateisint priemones

Kai popiežius Povilas III 1540 metais Jėzaus Draugiją patvirtino, tai Reformacija kaip visuotinis tvanas jau buvo apsėmusi žymią Europos dalį, drebindama Romos popiežių sostą iš pačių pamatų. Bažnyčios gremėzdiška organizacija buvo reformacijos užklupta visiškai nepasiruošusi priešpuoliui, tad jaunas, judrus ir degte degąs noru pulti bet kurį fronto barą, jėzuitų ordinas beregint pelnėsi Romos bažnyčios smogiamojo bataliono vardą. Jėzuitai perėmė visą Kontrreformacijos vadovybę, kuriai faktiškai jie išdirbo gynybos ir priešpuolimų strategiją prieš Protestantizmą, ir jie suorganizavo ilgąjį 1545—1563 metų Trento konciliumą (bažnyčios susirinkimą).

Jėzuitų taktika iš pat pradžios buvo veržtis į priešo teritoriją, pirmiausiai užgrobiant sakyklas ir mokyklas (tuomet radijo ir televizijos, net laikraščių dar nebuvo). Kad tatai buvo efektinga taktika, gana pasiskaityti pačios Lietuvos istoriją, kaip jėzuitų vadovaujamų mokyklų mokiniai Vilniuje, Kėdainiuose ir kur tik buvo jėzuitų ir protestantų, pradėjo terorizuoti pastaruosius, deginti jų bažnyčias, mokyklas ir bibliotekas. Iš kitos pusės jėzuitai buvo gabūs politikieriai valdančiosiose viršūnėse, kur jų intrigos "ad majorem Dei gloriam" mažai turi sau lygių. Jėzuitams gi istorijos priskiriama "moralė", kad Dievo garbei tikslas pateisina priemones.

Deja, kaip visuomet ir visur, taip ir su jėzuitais atsitiko, kad "galia gadina, o visiška galia visiškai pagadina"...

Kai šv. Ignacas mirė 1556 metais, jo ordinas turėjo apie 1,000 narių, kurie jau buvo paplitę po visą Europą ir pasinešę į Afriką ir Aziją ir net Pietų ir Šiaurės Ameriką. Kai tolimuose kontinentuose, laukinių pagonų tarpe, jėzuitai skynė vieną po kitam kankinių vainikus, visai kitokius vainikus skynė pasilikusieji Europoje. Jėzuitų ordino monarchistinė konstitucija ir daugelio jėzuitų aristokratiška kilmė iš pačių pradžių jėzuitus suartino ir sugretino su valdančiaisiais sluoksniais. Pasidarę karalių, karalienių ir kunigaikščių išpažinčių klausytojais, jie greit pasidarė ir jų patarėjais ir iki kaklo įsivėlė į politiką ir intrigas, pučus ir perversmus. Faktas, kad ilgai netrukus didelė žmonijos dalis pradėjo įtarti, jog už to dailaus jėzuitų ordino fasado slepiasi slaptas galios siekimas, lydimas taktikos, kad "tikslas pateisina priemones"...

Šis tas iš jėzuitų istorijos

Pirmas didesnių jėzuitų pasižymėjimų buvo Bavarijoje ir Austrijoje. Kaip jau minėta, jėzuitai gimė iš būtino reikalo, kuomet reformacijos gaisras plėtėsi po visą katalikiškąją Europą, o Romos bažnyčios mašinerija buvo netikusi tą gaisrą gesinti.

Protestantizmas plito taip greit, kad 1558 metais Venecijos ambasadorius pareiškė, jog jis yra apėmęs devynis dešimtadalius visos Germanų imperijos, taigi ir Austriją. To gaisro gesinti pasišovė jaunasis jėzuitų ordinas, pirmiausiai nukreipdamas atakas prieš Bavariją ir Austriją, kur protestantizmas tebebuvo silpnesnis. Į Bavariją jėzuitai įsismelkė tik papirkimais ir čia greit inspiravo žiaurius persekiojimus. Ignaco sūnus buvo pakeltas Vienos arkivyskupu, taigi vartai į Austriją jėzuitams buvo plačiai atverti iš anksto. Vienur ir kitur jėzuitai karščiuotai skatino protestantų turtų, jų žemių ir nuosavybių konfiskavimus, tuos turtus panaudodami steigti jėzuitų mokykloms, kuriose patys ėmėsi auklėti turtingųjų katalikų vaikus, tuo būdu patys vis labiau praturtėdami. Šitą Bavarijoje ir Austrijoje pradėtą praktiką jie gan greit pritaikė visur, kur tik koją įkėlė. Žemaitijoje žmonės tebepasakoja, kaip vyrams dieną piaunant šieną priėjęs vienas jėzuitas ir paprašęs dalgės, jis norįs pabandyti, ar mokės piauti šieną. Jėzuitas išvaręs pradalgę ir vėliau iš valdžios atėjęs raštas, kad tokiais tai metais jėzuitai yra šioje žemėje dirbę, taigi ši žemė priklauso jėzuitams!

Jėzuitų "mesianizmas" iš Europos taip greit paplito po pasaulį, kad popiežius Benediktas XIV jų nedorybes Tolimuosiuose Rytuose ir Pietų Amerikoje pasmerkė keliose savo bulėse. Prieš pat popiežiaus mirtį, kardinolas Saldanha patiekė jam daug jėzuitus sunkiai kaltinančių faktų Portugalijoje, tačiau Benediktas suskubo anksčiau numirti, palikdamas savo "lengvąją kavaleriją" savo pasekėjui Klementui XIII (1758—1769).

Popiežius iškeikė savo armiją

Šis popiežius, išrinktas jėzuitų įtakos dėka, veik per visą savo 11 metų popiežiavimo laikotarpį stengėsi juos ginti. Jo karūnavimo metais jėzuitai buvo išvaryti iš Portugalijos, vėliau (1764) iš Prancūzijos, 1769 m. iš Ispanijos. Pagaliau pačių jėzuitų auklėtiniui Voltaire pradėjus prieš jėzuitus aštrią satyros kampaniją, ir Prancūzijos bei Ispanijos karaliams bei Austrijos imperatorienei Marijai Teresai reikalaujant, bijodamas, kad visa Katalikų bažnyčia nesuskiltų į dvi puses, Klementas XIV savo bule "Dominus ac Redemptor Noster" 1773 metais Jėzaus Draugiją uždarė "visiems laikams". Metams po to nepraėjus popiežius pats staiga mirė, kaip Cambridge History spėja, "greičiausiai jėzuitų nunuodytas".

Bulėje popiežius papunkčiui išvardija ilgą eilę kaltinimų prieš tą Draugiją. "Su didžiausiu kartėliu" jis konstatuoja, kad visos ankstybesnių popiežių pastangos juos sugrąžinti į dorą kelią nuėjo niekais. Draugija buvusi perspėjama neprasidėti su svietiškais dalykais". Bulėje liečiami jėzuitų "milžiniškos komercinės maklerystės", jų "aiškinimas ir praktikavimas kai kurių pagoniškų ceremonijų" ir jų "aiškinimas bei vartojimas kai kurių maksimų, kurias Šventasis Sostas teisingai pavadino skandalingomis ir geriems moralams kenksmingomis".

Praktikuodami despotų ir tironų vartojamą "teisę" konfiskuoti nusmerktųjų turtą, jėzuitai gavo į savo rankas labai didelius turtus iš uždarytų ir panaikintų protestonų ir visokių "heretikų" organizacijų bei asmenų. Tiesa, iš tų turtų jie steigė savo mokyklas ir kitokias katalikų institucijas, bet greit prisirinko tiek nejudomo turto, kad kai kuriose šalyse, kai Pietų Amerikoje jie pasidarė milžiniškų dvarų ir plantacijų, vandens teisių, cukraus pramonės ir kt. didelių turtų savininkais, nebekalbant, kad ten buvo sukūrę ištisą jėzuitų imperiją, kurios likutis — Paragvajus ir šiandien tebevadinamas "jėzuitų Respublika".

Jėzuitų gemalai išsilaikė Prūsijoj ir Rusijoj

Minėtoje popiežiaus bulėje dar pasakyta, kad jėzuitų "Draugija beveik iš pat pradžios turėjo savyje nesantaikos ir pavydo gemalus" ir kad popiežius "tūkstančių skundų prieš ją (Jėzaus Draugiją) skatinamas, padarė nuodugnų tyrimą ir skelbia Draugiją esant "visiems laikams" panaikinta, kadangi "ji nebegali duoti tų derlingų vaisių ir patarnavimų, kuriems ji buvo įsteigta".

Kai Napoleonas sumuštas sugrįžo iš Rusijos, jis įsakė popiežiui Pijui VII, kurs tuo metu buvo prisiglaudęs prancūzų Fontainebleau, pasirašyti naują konkordatą, kuriuo popiežius visiems laikams atsisako nuo "laikinosios valdžios", bet visa tai buvo 1813 metais, kai paties Napoleono galia jau byrėjo. Kai sąjungininkai prieš Napoleoną 1814 metų sausio 14 d. peržengė Reino upę, jie leido popiežiui grįžti į Italiją, ir kai tik Napoleonas atsisakė nuo sosto, popiežius beregint grįžo į Romą, atstatė Jėzuitų ordiną, atidarė jų vienuolijas, grąžino inkviziciją ir žydus suvarė į gettus. Visos "naujos idėjos" katalikų bažnyčioje buvo beregint ištrintos; Napoleonui pabėgus iš Elbos 1815 metais

(Tęsinys 5-me psl.)

(Atkelta iš 4-to psl.)

popiežiaus sostas per šimtą dienų dar drebėjo, bet Napoleoną išsiuntus į Šventos Helenos salą, Viduramžių grąžinimas vėl prasidėjo, ir tam darbui su pasišventimu įsijungė vėl legalizuotas jėzuitų ordinas, kurs per popiežiaus "prakeikimo" laiką patylomis išgyveno prisimetęs protestantiškuose Prūsuose Fridriko Didžiojo laikais ir ortodoksinėje Rusijoje Kotrynos Didžiosios ir jos įpėdinių dienomis, ir — kiek žinoma — jėzuitų niekuomet nepasiekė popiežiaus iškeikimas Lenkijoje ir Lietuvoje.

Ad majorem Dei gloriam

Jėzuitai priskaito savo ordinui 27 tikrus šventuosius ir gana stambų skaičių kankinių, kurių žymiausią dalį jiems suteikė Amerikos indėnai, kurie savo pirmuosius krikštytojus gyvus virė ir kepė...

Prasidėję iš vieno tūkstančio, šiandien jėzuitai savo narių priskaito 34,000, kurių skaičius po Pirmojo Pasaulinio karo yra padvigubėjęs, o po paskutiniojo karo per 10 metų yra padaugėjęs dar 5 tūkstančiais. Iš to skaičiaus vien Šiaurės Amerikoje, JAV, jų yra 7,500.

Kaip Šiaurės, taip Pietų Amerikoje jie yra gyviausias elementas Romos katalikų bendruomenėse. Jie turi visą sistemą aukštųjų mokslo instituicijų, kaip *Fordham, St. Louis, Marquette, San Francisco ir Lojolos universitetus, Boston College, su daugiau kaip 120,000 studentų.* Jėzuitai leidžia Amerikoje tokius intelektualinius žurnalus, kaip *America ir Thought;* jie operuoja FM radijo stotį New Yorke ir radijo TV stotį New Orleans.

JAV jėzuitai turi 10 provincijų, kurių kiekvieną administruoja 'provinciolas", bet JAV yra tik viena devintoji dalis jų valdomųjų provincijų!

Bendrai, *Jungt. Valstybėse S. J. turi 28 universitetus ir kolegijas, 43 aukštesnes mokyklas, trylika teisių mokyklų, 5 medicinos mokyklas, 10 ligoninių slaugių mokyklų, 8 inžinerijos ir aeronautikos ir net mokyklą paruošti tarnyboms užsieniuose.*

Pažodžiui laikydamiesi šūkio "Didesnei Dievo garbei", jėzuitai smelkiasi į visas, absoliučiai visas gyvenimo sritis. Šiandien rasime jėzuitus archeologus, kalbų mokytojus, raketų inžinierius, ekonomistus, biologus, žemės ūkio ekspertus, aeronautikos, turgaus ir marksistų dialektikos žinovus. Jėzuitai šiuo metu vadovauja 31 seismologijos (žemės drebėjimo tyrimo) stočiai, kurių 17 vien JAV. Be to, jie veda 16 meteorologijos observatorijų, 6 centrus magnetizmui studijuoti, 3 centrus ionosferai tirti, dvi dangaus kūnams stebėti, tris dirbtiniams satelitams sekti. Grupė jėzuitų astronomų operuoja Vatikano observatoriją ir Vatikano radijo stotį, kurios galingasis siųstuvas kasdien siunčia laisvojo pasaulio informacijas kitapus geležinės uždangos. Visi tų stočių aptarnautojai yra jėzuitai, kurių daugumas moka iki 26 svetimų kalbų...

Mokytojavimas ir augančiųjų mokymas tebepasilieka viena pagrindinių jėzuitų veikimo sričių. Garsusis popiežiaus universitetas Romoje, žinomas Gregorianos vardu, įsteigtas paties Ignaco Lojolos, yra vienų jėzuitų rankose. Šitoje giliausioje katalikiškojo pasaulio versmėje apie pustrečio tūkstančio ekleziastikos studentų iš kokių 50 tautų, surinktų iš viso pasaulio, semiasi savo profesijos mokslo prie 120 atrinktų profesorių jėzuitų kojų. Tuo būdu žymi dalis katalikų kunigijos savo doktrinų formacijas gauna iš jėzuitų.

Šiaip jėzuitų mokyklose nebūtinai jėzuitai mokytojauja. Kai kuriose jų kolegijose net septyni iš dešimties mokytojų yra pasauliečiai ir net kai kurie nekatalikai.

Tas pats su studentais, kurių bendrai vienas šeštadalis yra nekatalikai.

Kas tie Prancūzijos "kunigai darbininkai"?

Šitokiu "liberalizmu" jėzuitai pasižymi ne tik savo veikloje, bet ir pačioje savo vidaus santvarkoje, kuri daug ką stačiai stebina. Nors jėzuitai sudaro griežtą ordiną, bet jie nėra vienuoliai, nei tokiais vadinasi; jie yra "eiliniai pareigūnai" (clerks regular). Jie negyvena vienuolynuose; jie gyvena privačiuose namuose. Jie nedėvi jokių akin krintančių habitų, o kaip ir "civiliniai" kunigai iki kelių pakirptą juodą "kasoką", juodą skrybėlę, o ypatingais tarnybos atvejais ir visiškai civilišką aprėdalą.

Toks išorinis valkstumas ordinui labai padeda prisiderinti kintančioms situacijoms ir pareigoms. Pavyzdžiui Prancūzijoje, kur masių "nukrikščionėjimas" yra pasidaręs visam pasauliui žinomas ir katalikų bažnyčia tik rankomis skėtarojasi, jėzuitai po paskutiniojo Pasaulinio Karo staiga užsivilko "overolus" ir nuėjo su juodabarbiais į dirbtuves ir su angliakasiais į mainas kaip "kunigai darbininkai" ir vėl tiek toli nuėjo, kad popiežius 1953 metais turėjo įsikišti, uždrausdamas tokį eksperimentą.

"Jėzaus Draugija" yra paskirstyta trimis kategorijomis: apie 17,700 "tėvų" kunigų, apie 10,600 "skolastikų" arba būsimų kunigų, ir apie 5,700 pasauliečių "broliukų", kurie atlieka ordino namų ir įstaigų darbus ir jų paruošimas trunka žymiai trumpesnį laiką.

Kas kita yra tapti tikruoju jėzuitu.

Kaip padaromas tikras jėzuitas?

Kandidatais į jėzuitus yra parenkami jaunuoliai nuo 19 metų, kartais ir senesni. Be 'pašaukimo' svarbiausiai kreipiama dėmesys, kad kandidatas būtų geros sveikatos, doro elgesio, turėtų vidurinės mokyklos išauklėjimą, gerai balansuotą asmenybę, ir gerus smegenis. *Įstojus į jėzuitus, "medelio lenkimas" prasideda nieko netrukus ir trunka ištisus 15 metų...*

Apvilktas habitu naujokas yra įjungiamas į kitų tokių grupę apie dvidešimt, ir nuo dabar prasideda jo paruošimo rutina būti jėzuitu. Jo diena yra nuo 5 valandos ryto iki nakties ir rutina susideda iš pamokų, maldų ir žymios dalies paprasčiausių rankų darbų. Į tą pačią rutiną įeina 30 dienų meditacijos (užsidarymas) — ištisa serija savo sąžinės perkratinėjimų, vadovaujantis klasikiniu jėzuitų introspekcijos dokumentu — šv. Ignaco Dvasiškais Pratimais. Per pirmuosius dvejus metus naujokas gali bet kuomet gauti žinią, kad jis netinka ir būti grąžintas, iš kur atkeliavęs, ir per pirmuosius dvejus metus jis pats gali bet kada apleisti seminariją.

Tačiau dvejiems metams suėjus jaunasis naujokas turi padaryti trigubą priesaiką: visiško neturto, skaistybės ir klusnumo. Nuo šiol jis jau yra armijoje. Dabar palikęs savo pasaulietiškuosius broliukus (lajus), naujokas pradeda kopti aukštyn: per dvejų metų humanitarinių dalykų kursą į jėzuitų kolegiją kunigams apmokyti, kur jis praleidžia trejus metus, studijuodamas filosofiją ir lotynų kalbą. Po to treji metai "regentu", aktyviai mokytojaujant kurioje jėzuitų aukštesnioje mokykloje ar kolegijoje užbaigia jo nulemiamą dekadą.

Diena iš dienos visas gyvenimas iš viršaus organizuotas ir regimentuotas, mokslo dalykų programa sunki, negana to — ilgos valandos praleidžiamos maldoms ir meditacijoms, visas jo charakteris visą laiką išbandomas ir stebimas, taip kad galų gale ordino vadovybė apie jį žino daugiau ir geriau nei jis pats apie save žino. Jo visa pažiūra ir vizija vis labiau yra siaurinama ir koncentruojama. Tretiems iš keturių kunigystės mokymosi metų pasibaigus jis yra ordinuojamas kunigu ir gauna savo titulą, kaip "tėvas" ir raides S. J. *Lieka dar penkioliktieji metai, kurie yra pašvenčiami naujai iškeptam jėzuitui duoti galutinį "nudailinimą" ir tai atliekama uždaroje vietoje. Net ir tai dar nėra viskas. Už poros metų reikia atlikti dar vieną, galutinę priesaiką — atsidavimo ordinui, arba prie trijų priesaikų — neturto, skaistybės ir klusnumo pridedama ketvirta priesaika nepaliaujamo klusnumo popiežiui.*

Naujasis jėzuitas dabar yra plačiai išsilavinęs. Jis yra perskaitęs viską nuo Aristotelio iki Jean-Paul Sartre. Jis žino visus vingius filosofijoje, teologijoje, istorijoje ir sociologijoje. Jis laisvai vartoja lotynų kalbą ir bent kelias kitas svetimas kalbas. *Visa jo asmenybė per 15 metų yra įderinta į ordino liniją. Dabar jis yra jėzuitas "nuo kojų iki ausų".* Iki šiol jis jau yra pratęs būti pešiojamas savo priešų ir stebimas savo viršininkų ir pats egzaminuoti savo sąžinę dukart per dieną. *Su tokiu vyru ordinas gali rizikuoti. Jį galima pasiųsti į pasaulio kraštą ir būti tikram, jog jis padarys visa, kas jam įsakyta padaryti.*

Jei ne PETRAS ŠIRVOKAS, rašytojas Juozas Švaistas būtų negavęs tūkstantinės. PETRAS ŠIRVOKAS atidarė rašytojui duris į garbę ir prie pinigų. Tai logiškas dalykas.

Visiems vertėtų susipažinti su PETRU ŠIRVOKU, galinčiu daugeliui atidaryti duris į laimingą ir pasitenkinimo pilną savaitgalį. PETRĄ ŠIRVOKĄ gausite, jei kreipsitės į NAUJIENAS arba kitus knygų platintojus. Paskutiniu metu Petru ŠIRVOKU susidomėjimas padidėjo. Įsigykite šią knygą, kol jos laida nepasibaigusi. Knyga turi 230 puslapių, o kaina tik $2.00.

CHICAGOS ŠVARIAUSIAS IR MODERNIŠKIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

NAUJA MAISTO
KRAUTUVĖ
VOSYLIUS FOOD MART
2433 W. 69th St. Tel.: PR 6-2113
Parduoda šviežią ir rūkytą mėsą, skilandžius, namines rūkytas ir žalias dešras, importuotus delikatesus ir kitus maisto produktus. Krautuvė atdara nuo 7 iki 9 kasdien ir nuo 9 iki 1 val. sekmad.

Nauja mostis ir tabletės atnaujina vilti kenčiantiems nuo
Arthritis - Rheumatism
Ši nauja kombinacija, AMERPOL skubiai palengvina sanarių uždegimo sukeltą skausmą, paraudimą ir sumažina skaudančių raumenų sutinimą, kuri sukelia arthritis ir reumatizmas. Mostis, 98c. Tabletės $3.50 pas jūsų vaistininką.

help your HEART FUND help your HEART

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Samb! Šviesa Chicagoje.
Redaguoja: Rita Kavolienė
Medžiagą siųsti: 1938 S. 48th Ct., Cicero, Ill.

2 METAI NR. 17 (46)

VYRIŠKUMO PAVOJAI

Amerikiečių sociologų tarpe gana populiari nuomonė, kad modernioji visuomenė moteris apkrauna tokiomis sunkiomis naštomis ir tokiais aštriais prieštaravimais, jog būti moterimi dėl socialinių, ne dėl biologinių priežasčių esą daug sunkiau negu būti vyru.

Pirmasis moters meilės objektas (motina) yra tos pačios lyties, kaip ir ji, ir ji vėliau turi išmokti pamilti *priešingosios* lyties meilės objektus. Vyrai šios komplikacijos savo brendimo vyksme išvengią.

Kol mergina eina į mokyklą, tėvai ir artimieji iš jos reikalauja gerų pažymių, o ir ji pati nori išnaudoti šią vienintelę jos gyvenime pasitaikysiančią progą pakonkuruoti su vyrais, kaip lygus su lygiu. Bet tuo pačiu metu jinai turi vaidinti kvailesnę, negu ji yra, kad vyruose būtų populiari. Maždaug pusė amerikiečių studenčių prisipažįsta, šitaip dariusios, o merginų populiarumo kursai, kuriuos jau ir kai kurios lietuvaitės yra baigusios, stačiai taip ir mokina: niekada neparodyti pilno proto santykiuose su vyrais.

Žmonos vaidmuo savyje irgi slepia įvairių komponentų, kilusių iš skirtingų istorinių epochų. Vienur iš žmonų reikalaujama būti, visų pirma, virėjomis ir šeimininkėmis, kitur bendradarbėmis, dar kitur, — nuolatinėmis meilužėmis, neatstojančiai gundančiomis savo nuosavus vyrus. Ir tarp šių skirtingų socialinių rolių, kurias moterys turi užimti, jos, sociologų nuomone, turėtų prarasti galvą.

Pagaliau, moters vaidmuo visuomenėje priklauso ne nuo jos pačios, bet nuo jos vyro atsiekimų. Daugumoje atvejų moteris gali tik pagauti vyrą, o toliau jau turi pasikliauti jo pastangomis. Aktyvistinėje visuomenėje, kurioje žmogus sveriamas ne tuo, kas jis yra, bet tuo, ką jis daro, šitoksai daugumos (profesiškai nedirbančiųjų) moterų likimas jose kelia nepasitenkinimą savimi, prasiveržiantį įkyriomis pastangomis skatinti savo vyrų atsiekimus ("keeping up with the Joneses" yra juk moterų profesija, kaip tik dėl to, kad jokie kiti atsiekimai neįmanomi namuose pasiliekančioms).

Šitokiais ir panašiais sumetimais daugelio ir manoma, kad būti moterimi modernioje civilizacijoje — kuri esanti daugiau vyriška, negu bet kuri ankstyvesnė — sunkiau, negu būti vyru. Vyrai moderniosios civilizacijos autoriai, taigi, sakoma, jie ir tegalį joje gyventi.

Bet iš tikrųjų yra visa eilė labai nedviprasmiškų indeksų, liudijančių, kad ne moterų, bet vyrų bendruomeninė rolė savyje talpina didesnę apkrovą. *Jaunimo nusikaltimų*, sakysime, Amerikoje vyrai padaro keturis kartus daugiau ir į kalėjimus už juos pakliūva aštuonis kartus dažniau, negu moterys. (Ši disproporcija tarp nusikaltimo ir bausmės plaukia iš tendencijos Amerikos viešojoje opinijoje, kuriai ir teismai pasiduoda, nelygiai traktuoti moteris ir vyrus, pirmasias išteisinant už tuos pačius nusikaltimus, už kuriuos antrieji baudžiami. Lygiai taip pat žemutinių klasių žmones, negrai, imigrantai ir išskirtų šeimų vaikai daug griežčiau baudžiami už tuos pačius nusikaltimus, negu augštutinių klasių nariai, baltieji, vietiniai, ir pastovių šeimų vaikai).

Suaugusieji vyrai irgi padaro 6—7 kartus daugiau *nusikaltimų*, būna 10 kartų dažniau suimami ir dvidešimt kartų dažniau nubaudžiami kalėjimu, negu moterys.

Psichinėmis ligomis, bendrai kalbant, vyrai Amerikoje dažniau serga, negu moterys. Išimtimis nurodomos maniškos — depresyvios psichozės ir neurozės, bet šiuo pastaruoju atveju statistikos ypač nepatikimos: neurotikus statistika apčiuopia beveik tiktai tuos, kurie savanoriškai pasirodo pas psichiatrą, o gydytojus lankyti moterys turi kur kas didesnį pamėgimą, negu vyrai.

Jeigu anksčiau suminėtieji socialinės dezorganizacijos indeksai ir liudija didesnę vyro vaidmens bendruomenėje *apkrovą*, kuri nusikaltimuose ir psichinėse ligose "ieško" atsipalaidavimo, tai sekantieji indeksai, atskleidžią aiškų *norą pabėgti* nuo savosios rolės reikalavimų, socialinius vyriškumo pavojus liudija dar nedviprasmiškiau.

Tiek *alkoholikų*, tiek *homoseksualų* vyrų Amerikoje du-tris kartus daugiau, negu moterų. Bet alkoholizmas juk priemonė pabėgti nuo subrendusiam žmogui bendrai statomų reikalavimų. Jei vyrams dažniau prireikia pabėgti, matyti, šie reikalavimai jiems sunkesni. Homoseksualizmas tokia pat priemonė pabėgti nuo socialinės rolės reikalavimų, tačiau šiuo atveju specifinėje lytinių santykių srityje. Matyti, kad arba ši sritis mažiau vyrus patenkina, negu moteris, arba, šalia visų galimų joje satisfakcijų, jinai vyrams iškelia didesnių sunkumų, atsakomybių ir reikalavimų, negu moterims. Galbūt, kad kaip tik tradicinė vyrų atsakomybė už savo šeimą didesnį procentą vyrų, negu moterų atbaido ne tiktai nuo šeimos gyvenimo (Amerikoje įprasta, bent folklore, moterims jėga veržtis į vedybas, o vyrams nuo jų gintis), bet ir nuo savo specifinio seksualumo, kuris šią atsakomybės implikaciją neša savyje.

Įdomu, kad ir *savižudystėmis* vyrai pralenkia moteris maždaug ta pačia proporcija, du-tris sykius dažniau nusižudydami. O savižudystė juk pats radikaliausias pabėgimas iš visiškai pasidariusio nebepakenčiamu gyvenimo. Ir jei vyrai dažniau turi trauktis, matyti, jog esama sistematinių faktorių, darančių jų gyvenimą sunkesniu, negu moterų.

Tiesa, paskutiniu laiku moterų alkoholizmo, savižudysčių, nusikaltimų ir, rodos, taip pat homoseksualizmo statistikos pradėjo kilti, bet tai galima aiškinti kaip tik tuo, kad moterų vaidmuo bendruomenėje daugeliu atžvilgių pradeda prilygti vyrų vaidmeniui, kad socialiniai lyčių skirtingumai mažėja, ir kad moterys pradeda draugiškai dalintis kai kuriomis iš tų naštų, kurias ligi šiol vyrai maždaug vieni nešė, baisiausiai dėl to nukentėdami.

Verta, pagaliau, prisiminti ir tai, kad vyrai Amerikoje gyvena penkiais metais trumpiau kaip moterys. Šio reiškinio negalima išaiškinti vien biologiniais faktoriais. Tiesa, moteriškas organizmas atrodo išvis esąs biologiškai atsparesnis: moteriški kūdikiai turi daugiau šansų gyvi užgimti, negu vyriški, ir dažniau išlieka gyvi. Tačiau tiek kolonialinėje Amerikoje, tiek tradiciniame Lietuvos kaime moterys buvo linkusios gyventi trumpiau, negu vyrai: kiek gi Amerikos kolonialinių didvyrių yra turėję po dvyliką vaikų ir tris - keturias žmonas! Socialiniai bendruomenės reikalavimai moteriai tais laikais bus buvę didesni, negu vyrų rolės sunkumai, ir didesnis moters biologinis atsparumas anomis aplinkybėmis pasirodė bereikšmis. Šiandien jis yra iškilęs vison augštumon, dovanodamas Amerikos moterims vidutiniškai po septynis našlystės metus. (Penkiais metais ilgiau gyvenama, bet dviem metais jaunesnėmis ištekama). Šis reiškinys bus veikęs jau Nepriklausomoje Lietuvoje: pakanka prisiminti, kiek žymiųjų, tautai labai reikalingų vyrų, yra mirę, palikdami neturinčias ko veikti našles.

Naštų nelygumas atrodo esąs svarbiausia vyrų trumpesnio gyvenimo ir jų tarpe augšstenių socialinės dezorganizacijos indeksų priežastimi. Jų turima laisvė, rizika ir atsakomybė; jų realus, disciplinuotas, nuolat spaudžiantis, su didžiuliu nerviniu įtempimu ir terminuotai atliekamas darbas, kuriuo remiasi mūsų civilizacija. (Apie moteris, kurios dalyvauja profesiniame gyvenime, čia aš nekalbu. Jų padėtis turėtų būti pripažinta sunkesnė už vyrų. Bet jų vis dar mažuma).

Kita aplinkybė, kuri vyrų gyvenimą daro sunkesniu, yra jų didesnis emocinis suvaržytumas. Nei savo darbe, nei visuomeniniame gyvenime vyrai negali "duoti valios" savo jausmams. Gi moterų darbai kaip tik tuo ir yra žymūs, kad, kiek jie bereikalautų pastangos, juose visada palieka vietos ir jausmams. Tokie darbai daugiau duoda žmogiško atlyginimo, negu sausi ir specializuoti vyrų darbai.

Gali būti ir taip, kad tėvai dukteris geriau paruošia tam socialiniam vaidmeniui, kurį jos turės užimti, negu jie paruošia sūnus. Pagrindinis auklėjimo veiksnys šeimoje juk yra moteriška figūra (motina), ir būtų galima laukti, kad ji geriau galėtų užauginti dukteris moteriško vaidmens užėmimui, negu ji gali paruošti sūnus *vyriškam* vaidmeniui, kurio implikacijų ji pati nepajėgia suprasti ir kurio atsakomybės skonio jinai nėra pajutusi. Šia logika remiantis, būtų galima laukti, kad moterys, kurios bus dalyvavusios *atsakingose pareigose* profesiniame ir visuomeniniame gyvenime, galės būti geresnės savo sūnų auklėtojos jų socialiniam vaidmeniui, negu įprastinės "namų židinio kurstytojos"...

V. Kv.

VISUOMENĖS MOKSLŲ, MENO IR LITERATŪROS ŽURNALAS

DARBAS

kritiškai stebi mūsų išeivijos, Lietuvos ir viso pasaulio gyvenimą. Prieš konservatyvią provinciališką tradiciją DARBAS stato humanistines vertybes ir kūrybiškai šviežią žodį.

5410 SIXTH AVE.
Brooklyn 20, N. Y.

Ligi 1958 metų pabaigos iliustruotą trimėnesinį žurnalą D A R B Ą galima užsisakyti sena kaina: $2.00 metams, $5.00 trejiems metams; studentams $1.50 metams. Paskiras numeris 75 centai.

PAGALBA PERKRAUTOMS ŠIRDIMS

Diuril — vaistas prieš aukštą kraujo spaudimą ir "vandens žalą"

Kaip praėjusių vasarą "Naujienose buvo rašyta apie naują daug žadantį vaistą nuo kraujo spaudimo — Diuril, tai nuo 1958 metų pavasario, kai tas vaistas atsirado, jo jau parduota bilijonas tablečių, tai yra visas tūkstantis milijonų, ir šiuo metu juo yra gydoma kas mėnuo, mažiausiai, pusantro milijono ligonių. Ir tai dar nė dalelytės neišnaudota visų galimybių, kokias Diuril žada.

Diuril yra geriausias vaistas edemos. Edema sergančio žmogaus kūnas patvinsta vandeniu ("vandens žala"). Edemos šaltinis yra inkstuose, kur tam tikri filtrai (glomeruli) iš kraujo filtruoja atmatas kartu su vandeniu ir druska. Atmatos pereina į šlapumą, o 99 nuošimčiai išfiltruoto vandens ir druska per inkstų vamzdelyčius (tubules) yra grąžinami į kraują.

Kad būtų tinkama cirkuliacija, tai druskos ir vandens kiekis kraujuje privalo išsilaikyti tikslioje proporcijoje. Jei inkstai praleidžia atgal į kraują perdaug druskos, tada kūnas užlaiko perdaug vandens. (Vandens kiekis kūne griežtai priklauso nuo druskos kiekio). Kai kraujuje prisikaupia perdaug vandens, jis pradeda įsisunkti į kūno audinius, ir tada prasideda kūno sužlugimas — žmogus pradeda skęsti pats savyje. Tai, trumpai tariant, yra edema.

Labiausiai paplitusi edemos priežastis yra širdies nebepajėgimas pripumpuoti į audinius pakankamai kraujo. Toks širdies nepajėgumas kyla, kai dėl koronarinių susiaurėjimų, reumatinių širdies negalavimų ar pertempimo (hypertensijos) širdis susilpnėja. Tada skysčių perviršis sudaro perkrautai širdžiai dar ekstra naštą.

Edemos ženklai: pradeda patinti sąnariai, vanduo kaupiasi stuomenyje ir krūtinėje: kvėpavimas darosi tankesnis; nuolatinis kosulys, vandeniu pasruvusiuose plaučiuose vyksta burbuliavimas, dažnai pacientas, norėdamas įkvėpuoti, turi atsisėsti, ir galutinėje išvadoje, jei pagalbos nėra, vis labiau sunkėjantis kvėpavimas baigiasi mirtimi.

Pirmieji Diurilo išbandymai

Per visą laiką ligi šiol vienintelė viltis prieš tokį širdies silpnėjimą buvo gulėjimas, dieta, digitalis ir kai kurie merkuro vaistai, kurie dažnai duodavo tik priešingus rezultatus, kol pagaliau 1957 metais grupė medikų (fiziologas ir du chemikai) išrado mišinį druskos ir vandens balansui kūne reguliuoti — chlorothiasidą.

Tas chlorothiasidas buvo pavadintas Diuril, ir daktarai pradėjo jį mažomis dozėmis išbandyti su silpnaširdžiais žmonėmis. Pradžioje nebuvo jokių rezultatų. Gydytojai padidino dozę iki dviejų gramų per dieną.

Per šešias valandas ligonių patinę sąnariai pradėjo atsileisti; iš jų stuomens ir krūtinės vanduo atslūgo; atpalaiduotos nuo perdidelės vandens naštos širdys pradėjo tvirčiau plakti, ir ligoniai pradėjo lengviau kvėpuoti.

Daktarai pradžioje nenorėjo net patikėti tokiais gerais rezultatais, ir jie neramiai laukė neigiamų reakcijų. Bet apie 200 pacientų per metus laiko nerodė jokio pablogėjimo. Tiesa, Diuril pats nėra pilnas vaistas tos rūšies ligoms pagydyti. Bet jis yra nepakeičiamas priedas prie kitokių vaistų, kadangi Diuril pašalina iš kūno nuodingą vandens ir druskos perviršį. Iš 87 širdies negalavimais sirgusių žmonių, kuriems jokios kitokios priemonės nepadėjo, Brooklyne gydytojai nustatė, kad 71 jų žymiai sumažėjo edema; vienas pacientas, gydomas Diuriliu, numetė 72 svarus vandens!

Diuril kaip pagalbinis vaistas

Henry Fordo ligoninėje Detroite buvo nustatyta, kad Diuril puikiai gelbsti nuo daugumos širdies negalavimų — arteriosklerosis, hypertensijos ir edemos sukeltų širdies reumatinių sutrikimų. Per metus laiko paaiškėjo, kad Diuril ne tik išgelbsti ir pailgina gyvenimą, bet taip jau daugelį invalidų pakelia iš lovos ir pastato ant kojų.

Dar kol Diuril nebuvo ištirtas su žmonėmis, Merko laboratorijų specialistai atspėjo, kad jis gali būti galingas ginklas prieš aukštą kraujo spaudimą, ir tai dėl to, kad perdaug druskos kūne ne tik sukelia kūne edemą (vandens žalą), bet taip pat yra rimta hypertensijos priežastis, ir daktarai (William Hollander, iš Bostono, ir E. D. Fries ir Ilse Wilson, iš Washingtono) įrodė, kad taip yra. Buvo duota Diurilio ligonims su aštria pertemptos širdies komplikacijų forma. Pradžioje pasekmės buvo kuklios. Bet kai Diuril buvo pridėtas prie kitų vaistų, tokių kaip veratrum, apresoline, serpasil, rezultatas buvo stačiai magiškas. Diurilio dėka buvo galima žymiai sumažinti kitų vaistų dozę, tuo pašalinant visus kitus neigiamus efektus.

Dabar Diuril pasidarė dramatiškas įrankis kovoje su didžiausių žmonių invalidumo agentu. Ligonys pradėjo justi energijos ir pajėgų antplūdį, galėjo geriau miegoti ir liko išvaduoti nuo pertempimo — hypertensijos.

Negalima vartoti be daktaro

Diuril yra labai didelė pagalba ir moterims, nėščioms arba kentančioms galvos skausmus ir įtempimą. Tačiau įsakmiai perspėjama, kad Diuril galimas vartoti tik daktaro prirašymu ir niekuomet neprivalo būti naudojamas be gydytojo priežiūros. Pavyzdžiui, Dr. John Moyer iš Hahnemanno ligoninės Philadelfijoje sako, kad Diuril yra visiškai negalimas vartoti atvejais, kai hypertencija gaunama dėl sergančių inkstų.

Taip pat daktarai perspėja prieš dideles Diurilo dozes, kadangi kūnas gali perdaug netekti druskų, kurių tam tikras kiekis, išbalansuotas su vandeniu, yra būtinybė.

Žodžiu, Diurilo galėjimas grąžinti žmogų į produktingą gyvenimą antroje amžiaus pusėje ar senatvėje yra laikomas vienu svarbiausiųjų medicinos atradimų pastaraisiais metais.

Anglų Kalbos Pamokos
K. GINEITIS
6402 So. Fairfield Ave., Chicago 29
Telefonas: HEmlock 4-8037
(3-čias augštas, durys po kairei, arti 63-čios gatvės ir California Ave.).
Duoda prieš karą baigęs Čikagos universitetą.
1 dol. 25 ct. val. — privačios
VERTIMAI · PILIETYBĖ · LAIŠKAI

Kairio knyga LIETUVA BUDO

NAUJIENOSE galima gauti tik ką iš spaudos išėjusią Stepono Kairio knygą LIETUVA BUDO. 416 didelių (6x8½) puslapių, kieti viršeliai. Kaina $5.50

Skelbkitės "N-nose"

J. BUDRIK FURNITURE

Širdingai užkviečia visus į pavasarinį rakandų išpardavimą:

Parlor setų, Minkštų krėslų, Karpetų, Miegamojo kambario setų, Matracų, Spyruoklinių ir rubber matracų, Virtuvės stalų su krėslais, Šaldytuvų, Gazinių pečių, Gazu šildomų pečių, Stalelių, Rašomų stalų, Skalbiamų mašinų, Televizijų, Hi-Fi, Stereophonic phonografų, Radio, Lagaminų, Akordeonų, Lempų, Jewelry, Laikrodėlių, Silverware, Žadintuvų, Sieninių laikrodžių, Brilijantų, Deimantinių žiedų, Kaldrų, Blanketų. Už geras prekes mokėsite pigiau.

Pas Budriką 4 kambarių visi rakandai už **$395**

LENGVI IŠMOKĖJIMAI
Dėl sutaisymo televizijos telefonuokite
CAlumet 5-7237

Atdara pirmadienio ir ketvirtadienio vakarais iki 9 val. Baldų skyrius atdaras sekmadienį nuo 12 — 5.

JOS. F. BUDRIK FURNITURE
3241 So. Halsted Street
30 metų leidžiamos lietuviškos programos. Stotis WHFC, 1450 kil. kas sekmad. 2:15 po pietų—45 minutes. Visuomenė kviečiama pasiklausyti.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY
3039 SO. HALSTED STREET Tel.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITWINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI.

NELAUKITE-
RYTOJ GALI BŪTI PERVĖLU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimei ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.
222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: CEntral 6-5208

Generaliai Agentai Šių Kompanijų:
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

Pakaruoklių humoras

Cook apskrities kalėjimo "piliečių" juokai

Teko gauti Cook County Jail, Chicago, balandžio 13 d. šafirografuoto laikraštėlio — "The Grapevine" leidinį, kuriame be kitko yra ir juokų skyrelis. Įdomu, kaip tokie žmonės juokauja:

Prokuroras: Kaip didelis buvo tas akmuo, kurį kalinys įmetė pro langą? Ar buvo didumo, kaip mano kumštis?

Liudininkas: Buvo daug didesnis.

Prokuroras: Didumo, kaip mano abidvi kumštys?

Liudininkas: Didesnis.

Prokuroras: Kaip mano galva?

Liudininkas: Maždaug tokio pat ilgumo, tik ne toks storas.

*

— Sutiksi, kad ponia Murfienė yra gerai išauklėta.

— Šiur! Net mesdama į savo senį kavos puodelį jį visuomet šaukštelį išima lauk.

*

Grakštus romantiškas jaunuolis visais savo garbės žodžiais priesaikavo, kad Klarisa yra gražiausioji mergaitė pasaulyje ir jis niekuomet niekuomet neves kitos.

— Būk mano, Klarisa, jis maldavo. Jei mane atmesi, aš tikrai mirsiu.

Ji atmetė ir jis tikrai miré penkiasdešimt metų vėliau.

*

Lėktuvui su vienu pilotu ir vienu keleiviu skrendant aukštai viršum debesų, pilotas pradeda isteriškai juoktis.

— Kas per juokas? — neiškentęs paklausė keleivis.

— Aš pagalvojau, ką beprotnamio administracija dabar galvoja, patyrusi, kad aš pabėgau!

*

Ponas, aš turiu labai svarbų klausimą tamstos paklausti. Prašau leisti vesti tamstos dukterį.

Ponas: — Ar tamsta geri, jaunas žmogau?

— Prašau pirma atsakyti į mano klausimą, nutraukė jaunas žmogus.

*

— Etelės plaukai nuo rūpesčio pavirto sidabriniais.

— Kokio būtent rūpesčio?

— Tokio būtent, ar juos dažyti geltonai ar raudonai.

*

Piktas tėvas: Ką tamsta sau įsivaizduoji, parveždamas mano dukterį 3 valandą naktį?

Švelnus vaikinas: Malonus pone, septintą aš turiu jau būti darbe.

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
6322 SO. WESTERN AVENUE
Valandos: kasdien nuo 10 ligi 12 val. iš ryto ir nuo 7 ligi 9 val. vakaro
Šeštadieniais nuo 10 ligi 1 val.
Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus
Ofiso telef.: PRospect 8-3229
Rezid. telef.: WAlbrook 5-5076

Tel.: PRospect 8-1717
DR. S. BIEŽIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val.: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8 tiktai antradieniais ir penktadieniais
Trečiad. ir sekmad. ofisas uždarytas
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

DR. PETER BRAZIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
CHICAGO, ILL.
Telefonai:
Ofisas: HEmlock 4-5849
Rezidencija: HEmlock 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmad., Ketvirt. ir Penktadieniais nuo 1-4 ir 7-9. Antrad. nuo 1-5. Trečiad ir Šeštadieniais tiktai susitarus

PR 6-1795, rez.: Batavia, Ill., 4287M1
DR. JONAS G. BYLA
nervų-smegenų ligos, chirurgija
OAKLEY MEDICAL BLDG.
2300 West 51st Street
Valandos tik pagal susitarimą.

Ofiso telef.: VIrginia 7-0036
Rezidencijos: BEverly 8-8244
DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2—4 ir nuo 6—8:30 val. vakaro
Šeštadieniais nuo 2 ki 4 po pietų.
Trečiadienį pagal sutartį.

Tel. ofiso: HE 4-1414; rez.: RE 7-6867
DR. BR. GAIŽIUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Valandos: 1—3 ir 6—8 val. po pietų kasdien. Šeštadieniais 1—4 val. p. p.
Trečiadieniais uždaryta.

DR. A. GARUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Vidaus ir vaikų ligos
2423 WEST 63rd STREET
Val.: kasdien nuo 6—8 val. vakaro.
Šeštad. nuo 12:30—2:30 val. popiet.
Trečiad. ir kitu laiku tik susitarus.
Telef. ofiso: WA 5-2017
Res.: PR 8-4255

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 WEST 63rd STREET
Ofiso val.: kasdien nuo 1—4 po pietų ir 6—8 vakaro.
Trečiad. ir šeštad. uždaryta.
Ofiso tel.: POrtsmouth 7-6000
Rezid. tel.: REpublic 7-9199

GRovehill 6-1595
Dr. Aldona A. Juska
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
IR PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą išskyrus trečiadienius ir šeštadienius
2422 W. MARQUETTE ROAD

Ofiso telef.: GA 5-4800
Rezidencijos: GA 3-6630
Dr. Gražina-Irena KAGANIEC
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
VIDAUS LIGOS
10002 SO. KEDZIE AVENUE
Kasdien 4—7. Šeštadieniais 2—5.
Trečiad. ir kitu laiku tik susitarus.

Telef.: Ofiso ir buto OLympic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th St., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro
Trečiadieniais uždaryta.
Šeštadieniais 12—4 val.

Ofiso telefonas: LAfayette 3-3210
Jei neatsiliepia šaukite KEdzie 3-2868
Dr. Emily V. KRUKAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val.: kasdien po pietų nuo 12—2:30
Daily afternoons
Vakarais: pirmad., antrad., ketv nuo 6—9. Trečiadieniais tik susitarus.

Tel. ofiso: HE 4-1202; rez. PR 6-4732
DR. A. MACIŪNAS
CHIRURGAS
2454 W. 71st ST. (71st ir Campbell)
Val.: pirmad. ir ketvirtad. 1-4 popiet, antrad. ir penktad. 5-8 val. vak.

Pasveikink savo draugus per "Naujienas".

Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700
Rezidencijos: PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir nuo 4-8 val. po pietų. Šeštad. nuo 9-11 val. ryto ir nuo 2-4 val. po pietų.
Trečiadieniais uždaryta.

Dr. Juozas PAUKŠTYS
DANTŲ GYDYTOJAS
4253 ARCHER AVENUE
(įėjimas iš Whipple St.)
Valandos: kasdien 10-12, 2-6 p. p. 7-9 p. m. Šeštadieniais 10-12
Trečiadieniais uždaryta.
Telef.: LA 3-4949 — namu CE 3-7786

DR. M. STRIKOL
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Valandos tik susitarus.
PRospect 6-1930

Telef. ofiso: CLiffside 4-2896
Rezidencijos: WAlbrook 5-3099
DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1724 WEST 47th STREET
(kampas 47th ir Hermitage)
Priėmimo val.: 2-4 ir 6-9 val. po pietų
Šeštadieniais 2-6 val. popiet.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos
Ofisas: 2652 WEST 59th STREET
Tel.: PRospect 8-1223 arba TR 3-5577
Ofiso val.: pirmad. 8-10 val. vakaro, antrad., trečiad. ir penktad. 6-9 v. v., šeštadieniais 2-4 val. po pietų.

DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2458 WEST 71 STREET
Kampas 71 ir Campbell Ave.
Ofiso telef.: HEmlock 4-2123
Rezid. telef.: GIbson 8-6195
Valandos kasdien nuo 2:00 v. p. p. iki 4:00 v. p. p. ir nuo 6:00 val. vak. iki 8:00 v. v. Trečiad. ir šeštad. uždaryta.

C. Z. VEZELIS
DANTŲ GYDYTOJAS
4645 S. ASHLAND AVE. YA 7-2244
Val.: nuo 9 iki 12, nuo 1 iki 5, nuo 6 iki 8. Trečiadieniais uždaryta

Tel. ofiso: VI 2-1581; rez.: PR 6-4250
DR. V. VILEIŠIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampas Halsted ir 31 os gatvių)
Priėmimo val.: kasdien 1-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Šeštad. 1-4 val. po pietų.
Trečiad. ir sekmadieniais uždaryta.

Tel. off.: FR 2-4841, 9 A.M—5 P.M.
Tel. res.: AV 3-2627, 5:30 P.M. iki 9:00
Dr. Justina ŽIRGULIS
Specialybė įvairios nervų ir proto ligos—vaikų ir suaugusių.
PITTSFIELD BUILDING, Kamb. 621
55 E. Washington St., Chicago 2, Ill.
Priėmimas tik pagal susitarimą.

P. ŠILEIKIS, O. P.
ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Bandažai, Speciali pagalba Kojoms (Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9—4 ir 6—8. Šeštadieniais 9—1
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB
2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill
Tel.: PRospect 6-5084

HELP YOUR HEART FUND · HELP YOUR HEART ·

PERKRAUSTYMAI
MOVING
Leidimai — Pilna apdrauda
ŽEMA KAINA
R. ŠERĖNAS
2047 W. 67th Pl. WAlbrook 5-8063

STANKUS Construction Co.
Atlieka statybos planavimo darbus gyvenamųjų ir prekybos pastatų.
Jūsų pasirinkimui turime virš 300 standartinių projektų.
Ofiso ir namų telefonas:
PRospect 8-2013
7403 So. Western Ave.
CHICAGO 36, ILL.

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI

Dr. Ant. Rudokas, Opt.
4455 SO. CALIFORNIA YA 7-7381
Tikrina akis ir pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus.
VAL.: 10 ryto iki 8 vak. (trečiadienį uždaryta), šeštad. 10 ryto iki 3 p. p.

DR. G. SERNER
LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas
Tel.: YArds 7-1829
Pritaiko Akinius
Kreivas Akis
Ištaiso.
Ofisas ir Akinių Dirbtuvė
756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8.
Treč. uždaryta. Penkt. ir šeštad. 10—2 val. po pietų. Arba pagal susitarimą.

Dr. Kazimieras
MICHEL
Optometristas-Orthoptistas
Gydo nusilpusias ir nervuotas akis. Egzaminuoja akis ir pritaiko akinius. Išgydo kreivas akis be operacijos. Įdeda netikrą — artificialę akį pagal sveiką. Tikrina klausą ir pagelbsti negirdintiems. Praktikuoja per 39 metus. Kalba lietuviškai.
4654 SO. ASHLAND AVENUE
Telefonas: YArds 7-6616

DR. S. VAITUSH, Opt.
Palengvins akių įtempimą, kuris esti priežastimi galvos skaudėjimo, svaigimo arba aptemimo, nervuotumo, skaudėjimo, akių karščio. Atitaisau trumparegystę ir toliregystę. Prirengiu teisingai akinius. Visuose atsitikimuose egzaminavimai daroma su elektra, parodančia mažiausias klaidas. Speciali atyda kreipiama į mokyklos vaikus.
VALANDOS:
Nuo 10:30 ryto iki 7:00 vakaro.
Šeštadieniais iki 4 val. vakaro.
Trečiadienį ir sekmad. uždaryta.
4712 S. ASHLAND AVE.
YArds 7-1373

GRADINSKAS
NEMOKAMA
TAISYMO GARANTIJA
televizijoms pirktoms pas mus
Priimam senas • Duodam išsimokėtinai.
J. G. Television Co., 2512 W. 47 St.
FRontier 6-1998
Atdada kasdien. Sekmad. uždaryta.

IŠ TOLI AR IŠ ARTI PIGIAI
PERKRAUSTAU
(MOVING)
BALDUS IR ĮVAIRIUS DAIKTUS
Perkraustymas saugus, greitas ir tvarkingas. Viskas apdrausta.
ANTANAS VILIMAS
3415 So. Lituanica Ave.
CHICAGO, ILLINOIS
Tel.: FRontier 6-1882

SOPHIE BARCUS
★
RADIJO VALANDA
Visi programai iš WOPA, 1490 kil. AM 102-7 FM
Kasdien: nuo pirmadienio iki penktadienio 10—11 val. ryto
Šeštadienį ir sekmadienį nuo 8:30 iki 9:30 v. ryto
VAKARUŠKOS: pirmad. 7 val. v.
Tel.: HEmlock 4-2413
7159 S. MAPLEWOOD AVE.
Chicago 29, Illinois

Skelbkitės "N-nose"

Žodis iš senosios išeivijos

Aidų žurnalas paskelbė Juozo Girniaus straipsnį "Pasipriešinkime kultūriniam nuosmūkiui", kur aiškinama, papildoma ir plečiama 60-ties "manifestas". Su kai kuriais Girniaus teigimais, tur būt, ir "manifesto" signatoriai jau nebe visi sutiks. Girnius pasakoja: "Norėdami juos (mūsų vaikus) išlaikyti savo eilėse, *turime lietuviškąjį gyvenimą išlaikyti tokio lygio, kad kiekvienam talentui būtų vietos reikštis ir mūsų tarpe*". (Priedui — ir žiūrėti, kad kiekvienam lietuviui būtų lietuvaitė, o kiekvienai lietuvaitei — lietuvis. Auria — susituokia Kušleika, Vokietaitis..).

Talentui. Ir dar kiekvienam talentui. Operos solistei — savo operą, golfo talentui — golfo aikštes ir konkurentus... Negalime užmiršti ir honorarų. Ši jo svajonė pralenkia Dr. K. Pakšto norą išvesti mus į Honduro žemę. Girniui nestinga ir daugiau tokių pat iliuzijų.

Girnius balsiu autoriteto žodžiu lygiai aptaria visus menus iki Carnegie Hall batono, pasako kas yra ir kas turėtų būti. Pasako, kas būtina literatūros kritikui. Iš to tenka suprasti, kad jis žino, jog toks pat, tik atatinkamas pasiruošimas reikalingas ir simfonijos dirigento ar dailininko kritikui. Literatūros kritikas privalo būti, va, koks:

"Literatūros kritikas turi gerai pažinti literatūros mokslą, gerai orientuotis literatūros istorijoj ir, be viso to, ką galima įsigyti momykliniu išprusimu, būti apdovanotas specifiniu kritiko talentu".

Tai — tikra tiesa. Nors tokių belaukiant, nukentėtų rašytojai ir knygų rinka. Nes tokie kritikai nedygsta kaip grybai po lietaus.

Prieš dvidešimt metų kone žodis į žodį tą patį parašė kritikas Kostas Korsakas (rasite jo knygoje vardu "Kritika"). Matyt, Korsako patarimas bus mažai ką laimėjęs, jei po tiek metų Juozas Girnius rado reikalo tą patį nusirašyti.

Girnius daug kur labai smerkia "sau patiems panegiriką". Tačiau jis pats, apsisukdamas, dar pabraukdamas: jog jį nerišanti asmeninė bičiulystė", ir dėdamasi, kad menamai jis ką kitą kalbąs, reklamuoja lankininkus, tarp kurių jis pats šakojasi. Žemaitis pasakytų: Pats muša, pats rėkia.

Būtų galima ilgai rašyti, daug pastabų padaryti dėl šio Girniaus rašto, kuris tęsėsi per kelis Aidų numerius. Aš paliečiu tik kaiką iš tos dalies, kuri išspausdinta Aidų 2 num.

Bendrai sakant, toks raštas, kaip ir šios mano pastabos, nieko nepadės "pasipriešinti kultūriniam nuosmūkiui". Kaip visas, Girniaus straipsnis yra nenuoširdus, vietomis suktas ir primena *sponge cake*, į kurį žvilgterėjus, atrodo gražus ir didelis daiktas, bet sugniaužtas palieka tik tešlos šmotelis — nebemalonus nei pažiūrėti, nei nuryti.

Tačiau aš ne tam atsisėdau šį raštelį rašyti. Mano noras yra ypatingai "pasipriešinti" prieš du Juozo Girniaus teigimus, kurie, mano supratimu, yra įžūlūs ir visiškai be reikalo įkišti į labai sujaukto galvojimo raštą. Girnius rašo:

"Ši nuosmūkinė pažiūra pasirodė prigijus ir toje(?) rašytojų draugijos narių daugumoje, kuri savo premijuojamo veikalo atrinkimui įsivedė neatsakingą "plebiscito" principą. Neatsitiktinai ši draugija neberanda reikalo priešakyje turėti rašantį rašytoją".

Jei Juozas Girnius nesutinka su Rašytojų draugijos didžiumos (ir didelės didžiumos!) nubalsavimu, ir nerenda sau kelio, tai jam būtų gražiau ir žmoniškiau tylėti.

Dabar tas "nerašantis rašytojas". Koks padaras jis? Matyt, tuo taikoma Beniui Babrauskui. Praeitais metais Dirvoje H. Nagys (tie daktarai!) dar įžūliau ir pikčiau puolė Rašytojų draugiją ir jos pirmininką B. Babrauską. Vytautas Alantas patarė Nagiui ką daryti, jei jis turi įrodymų. Nagys neatsiliepė.

Babrauskas nėra užsipelnęs tokių pravardžiavimų. Jis yra labai daug gera atlikęs Rašytojų draugijai. Rašytojai turėjo sumesti po penkinę ar daugiau ir nupirkti dovaną jam, pasitraukiant iš pareigų.

Sunku suprasti, kaip galėjo atsirasti Girniaus galvoje gaidelis "nerašantis rašytojas". Babrausko straipsniuose matyti nuoširdumas, atsargumas, tiesus galvojimas ir savas stilius, ko dažnai pasigendama Girniaus rašte. Tikrai švankus tas juodraščių į žurnalą paleistas žmonių pravardžiavimas! Babrauskas, atsisukęs, galėtų Juozą Girnių pavadinti "negalvojančiu galvotoju". Ir kodėl ne? Tada Girniui beliktų kilstelėti sijoną. Tai ir būtų — "kultūrinio nuosmūkio" finalas.

Va, antras "negalvojančio galvotojo" galvojimas:

"O, pvz. ar senojoj išeivijoj apskritai būtų buvę įmanomi tokie fenomenai, kaip H. Radausko, A. Nykos-Niliūno ar A. Škėmos kūryba? Be abejo, ne".

Kodėl ne? Tokie "fenomenai", išskyrus Radauską, atsiranda ne ypatingose visuomenėse, bet užsidarą arba uždaryti kambaryje. Tokie "fenomenai" galėtų atsirasti ir prof. K. Pakšto "Atsarginėje Lietuvoje" urvuose. Jie rašo ne naujajai išeivijai ar savo kartai. Jie rašo ateinančioms kartoms, kurios gal ateis.

Ką galvodamas Juozas Girnius priskyrė prie Škėmos ir Nykos - Niliūno Radauską? Apskritai, ką jis čia kalba?

Man atrodo, kad H. Radauskas buvo jau subrendęs poetas laisvoje Lietuvoje. Ir — Radauskas yra kitokios spalvos "fenomenas". Jei Radausko "fenomenas" atsirado naujoje išeivijoje, t. y. jei kaip poetas jis užaugo svetimuose kraštuose, tai taip pat ir Jonas Aistis (tokį išvadą gauni, norėdamas suprasti Girniaus kalbą). Tada, jei Juozas Girnius nori pasidžiaugti tikru poeto talentu, tai turi žiūrėti į Joną Aistį. Ir tik į Joną Aistį. Paskui dar į kelis poetus, kurie turi savo vietą mūsų literatūroje. Ir tik po to dairytis kitur. Tačiau aiškiai matosi, kad jam rūpi ne nuoseklumas (logika), ne faktas, bet panegirika lankininkams.

Girnius nori, kad mes manytume, jog "senojoj išeivijoj" buvo tik "tamsu ir juoda", dirva — tik piktžolėms. Turėtų jis atsiminti Dr. Joną Šliūpą, pažiūrėti į Lalio žodyną (pabandykite tokį parašyti, nesekdami Antano Lalio), pažiūrėti į mūsų dienraščius, į žmones, kurie stovi Lietuvos vadavimo priešakyje , Pažiūrėti į Juozą Bačiūną, John Pakel, Dan Kuraitį, Stanley Balzeką, Antaną Rudį, Justin Mackewich ir k. — Nes — kur pilvai alkani, ten ir kultūra skursta. Pilvas visur eina pirmyn.

Jei "senojij išeivijoj" galėjo tarpti tokie poetai, kaip Kleofas Jurgelionis ir Julius Baniulis, tai kodėl "būtų buvę neįmanoma" H. Radauskui, A. Nykos-Niliūnui ar A. Škėmai?

Baigdamas, noriu pasakyti, kad šis mano raštas būtų nepasirodęs, jei Juozas Girnius nebūtų visiškai be reikalo, be pagrindo atsistojęs ant "senosios išeivijos" galvos, vogčia sodindamas savo "fenomenus" ant sparnuoto arklio. Dabar jis žinos, kad ant palinkusio karklo ne visos ožkos užlipa...

Antanas Tulys

GERIAUSIAS ANGLŲ KALBOS ŽODYNAS

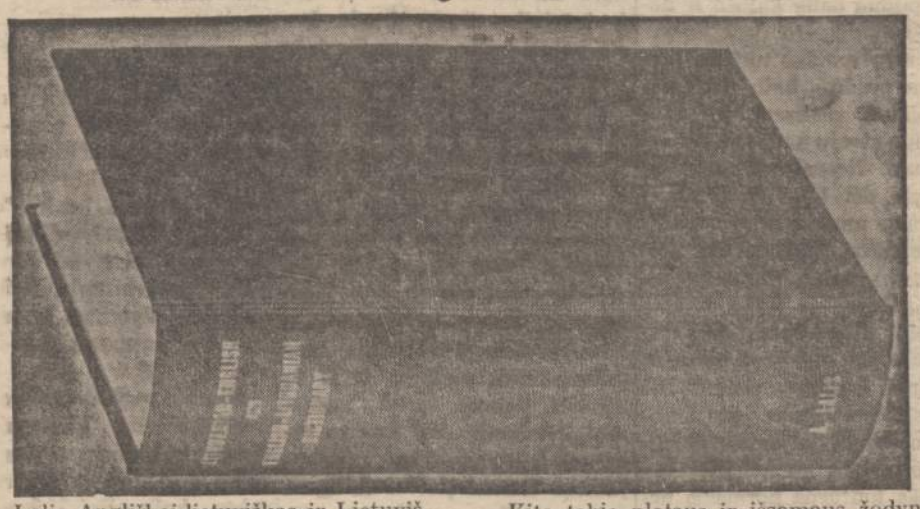

A. Lalio Angliškai-lietuviškas ir Lietuviškai-angliškas žodynas yra plačiausios apimties ir praktiškiausias iš visų iki šio' išėjusių žodynų.

Kito tokio plataus ir išsamaus žodyno artimu laiku nenumatoma išleisti. 1256 pusl. Abi dalys vienoje knygoje, įrištas stipriuose kietuose viršeliuose Kaina $14.

Siųskite čekį arba money orderį:

NAUJIENOS, 1739 So. Halsted Street, Chicago 8, Illinois

MENO ŽINIOS

Tvarko MIKAS ŠILEIKIS

IGNO MENO PARODOS APTARIMAS

Menui kanonų negalima nustatyti

Praėjusį šeštadienį, bal. 25 d. Čiurlionio Galerijoje (Jaunimo Centre) buvo atidaryta jauno klevlandiškio dailininko Vytauto Igno pirmoji individuali meno paroda. Išstatyta 60 kūrinių: 36 tapyba, o kiti — įvairi grafika ir vitražų eskizai.

Dail. Ignas yra talentingas, be pretenzijų, nuoširdus savo pašaukimui. Jo kūryba, reikia manyti, buvo paskutiniųjų 5 ar daugiau metų laikotarpio.

Nėra abejonės, karas nutraukė Igno, kaip ir kitų žmonių, normalų gyvenimą. Vietoje savo tėvynėje kurti, jai dirbti, reikėjo įsikurti naujo pasaulio aplinkoje. Ignas, studijavęs Vilniaus Dailės akademijoje ir Freiburge baigęs meno mokyklą, brendo naujojo pasaulio kultūroje. Gal nesuklysiu sakydamas, kad Ignui svetima padangė — tremtis — padėjo pažinti šio laiko dvasią ir kitus mus supančius civilizacijos kompleksus. Paul Gauguin, apsigyvenęs Tahiti salose, savo epochoje iškilo meno istorijoje. Romain Rolland pasakė, kad "Michelangelas — paskutinis Italijos renesanso sutemų pranašas — atsiekė to, ko anksčiau nebuvo galima atsiekti. Jisai sudavė mirtiną smūgį Italijos renesansui, nuo kurio tauta ligi šiol nepajėgė atsikelti".

Menui kanonų negalima nustatyti ar pritaikyti, nes būtų mirtis pažangai ir kūrybai. Niekas negali reikalauti, kad būtų namai statomi tokie, kokie buvo statomi prieš 50 metų. Juk ir prancūzų meno akademijos tradiciniai varžtai atsileido, kurie kliudė impresionizmui anksčiau prasiveržti. Meno klausimais galima daug kalbėti ir nesusikalbėti dėl to, kad menas daugiau ar mažiau turi subjektyvumo pradų, kaip nebaigiamas idėjos realizavimo faktorius, šiuo atveju paties autoriaus problema. Nesusipratimas dažnai kyla dėl to, kad žiūrovas yra pratęs mene matyti paviršinius efektus. Modernusis dailininkas vengia pasikartojančios padėties ir ieško naujos estetinės filosofinės dogmos, kuri taip pat turi savo kultui ir doktrinai logiškus pradus bei priežastį, nes menas yra žmogaus estetinės reikšmės objektyviškoji dalis — aukščiausias dvasinės kultūros poraiškis arba principas.

Individualus eskpresionistas

Ignas savo kūryboje principus sieja su humanizmu, su jo sudėtingais kompleksais, ieškodamas atsakymo. Ar Ignas savo problemom randa atsakymą, kokio jis ieško, tai matyti jo kūryboje. Kūrinio jis nenužmogina, bet priešingai, — iškelia žmogiškas savybes, teisingai suprasdamas patį gyvenimą ir jį stebėdamas. Beveik kiekviename jo kūrinyje yra žmogus, toks paprastas, kasdieniškas, net liūdnas arba tragiškas, drobėje įformintas su mažiausia medžiaginių priemonių — piešiniu ir kompozicija — nebūtinai reatlistiniu grožiu ar tikrumu pabrėžtas. Iš paprasto, net vaikiško piešinio, spindi esminė dvasios išgyvenimo šviesa. Pavyzdžiui galima žvilgterėti į du "Kryžius" nr. 3 ir nr. 4, kur su mažiausia priemonių, beveik grafišku būdu, prieinama prie esminės piešiamo daikto išraiškos, kur esmė sutampa su forma ir atstoja kūrinio realumą. Daiktas realizuojasi apsprendžiant jo būtinumą, tuo pačiu ir galimumą tokiu būti, nežiūrint to, kad Kristaus ten nėra, bet Jo simbolis yra. Nr. 4 dar būdingesnis simboline apraiška, kur nukryžiuotojo ant kryžiaus nėra, yra tiktai raudonos dėmės (rankų ir kojų vietoje) trikampiu sukomponuotos.

Psichologiniu požiūriu Igno kūryboje atsispindi nedidelis nuošimtis melancholijos kai kuriuose kūriniuose. Jo ir klounai nelabai "juokingi", jų veiduose matyti tragizmo atspalvis ir įtampa. Tragizmo įtampa yra ir "Batų valytojo" (nr. 28) berniuko veide. Tas pat ir "Našlaičio" nr. 27, kuris stovi prie mūro nusiminęs. "Libera me Domine" nr. 8, (žiūr. iliustr.) dvelkia tragizmu.

Igno kūryba yra labai įvairi ir skirtinga nuo kraštutinio moderniojo meno sintezės, teigiančios, kad dailė turi remtis vien tik dinamiškos ekspresijos doktrina — neramių emocijų ir intuicijos išgyvenimais, kurie neturi ryšių nei su išoriniu pasauliu nei su gamta. Modernųjį meną skaldo heteroklitiškos funkcijos, kur nėra lygūs du dvasios reiškiniai — ramybė ir maištas. Realizmo doktrina siekia ramybės, kuri teikia dvasiai poilsį, kai įtampa veda kovą prieš dvasios poilsį. Kur yra dėmesys, ten yra įtampa. Igno kūriniai (ne visi) visų pirma žiūrovo dėmesį atkreipia savo primityvišku piešiniu, ir iš to randasi įtampa prieš "realizmą". Realizmą jisai ima su rezervu, kaip priemonę vaizduojamam daiktui įforminti. Ignas formos neišsižada, jis yra realistas ekspresionistas, savo temai ar idėjai realizuoti pasikliauja liaudies meno primityviškumu.

Primityvaus tipo piešinys

Ignas vartoja primityvaus tipo piešinį ir jis tampa jo pagrindiniu modeliu beveik visose figūrose ir veiduose, kuris ne reikalauja simetrijos. Skurdžios egzistencijos žmogui jis taiko ir techninę formą; ilgas nosis, veidus su žemu smakru ir žema kakta, ilgus pirštus ir tt. Bet nei vulgarizmo nei banalumo nėra. Peisažais šį kartą, kaip ir visuomet, šykštus, bet "Peisažas" nr. 19 atliktas tikrai meistriškai su pasigėrėjimu. "Autoportretas" nr. 1 ir "Atsisveikinimas" nr. 7, kuriuos jury komisija atrinko Čiurlionio Galerijai, yra verti susidomėjimo. Č. G. įsigijo du jo grafikos darbus: "Piemenuką" nr. 44 ir "Paskutinę kelionę" nr. 39.

Igno niūrus, pilkšvas koloritas santykiauja su ritmingom grafikos linijom. Jis toks turi būti, kitaip keltų maištą prieš formą bei stilių."Naujų Metų naktį" nr. 35 ir "Gaidys" nr. 30 (realistinis). Kur spalvos giedrios, ten ir forma įgyja jau kitokį charakterį.

Jeigu Ignas nepails, galės daugiau atsiekti. Bet jau iš to, kas šioj parodoj yra, — nuovargio ir apsnudžio tikrai nėra. Šis dail. Igno kūrybos etapas, neskaitant kai kurių "eilinių" kūrinių, padarė didelį šuolį pirmyn. Jisai lygiai stiprus tapyboje ir grafikoje. Reikia manyti, kad Vytautas Ignas ir toliau bus savarankiškas ir blaivus.

Bendrai paėmus, paroda padvelkė šviežiu klimatu, nauja dvasia ir kiekvienas jos lankytojas susidurs su atviru kontaktu, kalbančiu į žmogų. Z. Katiliškienės portretas taip pat originalus. Grafika: "Kristaus kelionė" nr. 42 ir "Madona" nr. 45 bei daugelis kitų rimtų grafikos darbų praturtina parodą.

Dail. Vytautas Ignas gimė Lietuvoje 1924 m. gegužės 16 d. Su savo kūriniais yra dalyvavęs keliose apžvalginėse parodose.

Parodą surengė Akademinis jūrų skautijos Korp! "Gintaras".

Katalogas skoningai apipavidalintas, iliustruotas, su Henriko Nagio įvadu.

Igno paroda baigiasi rytoj vakare. Patartina šią parodą pamatyti. — M. Šileikis.

VYTAUTAS IGNAS — Libera me Domine

BUS ĮDOMI PASKAITA

Tema ispanų filosofo Ortegos Gasset pažiūra į modernųjį meną. Jo mintis atpasakos rašytojas Povilas Gaučys. Ar reikia smerkti modernųjį meną. Ar reikia atgaivinti realizmą? Šie klausimai bus plačiai gvildenami.

Paskaitą rengia Lietuvių Amerikiečių Menininkų Klubas. Laikas ir vieta bus paskelbta vėliau.

Naujausieji leidiniai

NAUJIENOSE galima gauti šias knygas:

1. Prof. Vaclovo Biržiškai atminti, 24 puslapių knygutė, išleista mokslininko laidotuvių proga. Kaina $1.00.

2. Prof. Vaclovo Biržiškos "Senųjų lietuviškų knygų istorija" Kietais viršeliais $6.00, minkštais — $4.00.

3. Teodoro J. Kučinsko "Lyties garbinimas", 144 psl., $1.50.

4. Dan Kuraičio "Daug kraštų, daug žmonių", $2.00.

Knygas gausite paštu, jei pasiųsite pinigus tokiu adresu:

NAUJIENOS
1739 S. Halsted St.,
Chicago 8, Illinois

"NAUJIENOS" KIEKVIENO DARBO ŽMOGAUS DRAUGAS IR BIČIULIS.

BISKĮ APIE WHISKY

Tikras skystimėlis yra tas, nuo kurio kitą rytą galva plyšta

Yra žmonių, kurie nevertina dvasiško stono, sako, jie nieko gero visuomenei neduoda. Netiesa. Kas išrado geriausią likerį "benediktiną"? Ar ne pranciškonų alus yra geriausias Europoje, o kas gali pasakyti piktą žodį prieš jėzuitų "krikščionių brolių" (Christian Brothers) vynus ir spirituozus? O kiek dar čia nesuminėtų naudingų išradimų destiliarijos ir kulinarijos srityse!

Pasirodo, ir populiariausias amerikoniškas "burbonas" yra ne kokio nors materialisto išrastas, o tikro dvasiškio, kunigo Elijah Craig, pačiomis pirmomis jaunos nepriklausomos Amerikos dienomis.

Whisky revoliucija

Amerikos istorija rašo, kad pirmoji federalinė valdžia norėjusi gausingam tais laikais Pensylvanijoje naminės gamintojų luomui uždėti šiek tiek mokesčių, prieš ką distiliatoriai pakėlė visuotinę revoliuciją ir, kai generolas G. Vašingtonas, pats distiliatorius, pasiuntė armiją revoliucijai malšinti, tai apie tūkstantis munšainierių susikrovė į vežimus savo katilus bei vamždžius, ilgu karavanu persikėlė per kalnus ir apsigyveno šiaurinėje Kentucky, kur nebuvo nei mokesčių, nei mokėsčių kolektorių.

Ankstybiesiems munšainieriams Kentucky buvo tikra pažadėtoji žemė. Čia jie patyrė, jog gali "padaryti gėralą slėnyje ir jį nunokinti kalvoje". Čia jie rado puikią žemę grūdams auginti ir kalnuose buvo pilna geriausių ąžuolų verpelėms dirbti, drebulių ir kedrų destilerijoms ir puikiausio šalto kalkinio šaltinio vandens skystimui atvėdinti.

Bedarydamas bandymus, kun. Elliah Craig sykį užraugė brogą didesne dalimi iš kornų (kukurūzų), ir kai ją išdestiliavo per naujai rastąjį kalkinį (limestone) vandenį, paragavęs tuoj suprato, kad čia gimė naujas gėralas, kurį 1789 metais, pagal savo apskrities vardą, jis pakrikštijo "bourbon" vardu.

Vienas poetas taip apdainavo whisky gamybai nepamainomą kalkinį šaltinių vandenį:

Tai "vanduo, kurs džiaugsmu kvatodamas savo naujoje karjeroje šokinėja nuo uolos ant uolos, kol suranda sau ramybės prieplauką brogos kubile, iš kurio vėl pasirodo kaip tyriausias nektaras bourbono formoje".

Beje, šiandien Kentucky burbonui mokama mokesčių po $10.10 nuo galiono, vien federalinių mokesčių...

Be skausmo rytojus

Žmogaus išradingumui nėra ribos nė galo. Štai du mokslininkai iš Naujosios Anglijos pranešė Amerikos Chemijos draugijos metiniam susirinkimui Bostone, kad jie baigia išrasti sintetinį whisky, ir tokis whisky, kuris turės tą patį aromatą ir skonį ir duos tą patį "kiką", tik neturės pagirų kitą rytą.

Tiedu mokslininkai pirma ištyrė, kas duoda tą "spyrimą" į pakaušį, kai kiek daugiau whiskės suleidi į gomurį. Taigi, "kiką" duoda tik mažytė vieno procento vieno ketvirtadalio skysčio dalelytė, kai visa kita likusioji skysčio dalis yra sudaryta iš etilinio alkoholio ir vandens.

Tas pakaušį, o neretai ir kaktą plėšiantis "elementas" yra vadinamas acetaldehidu ir isoamyliniu alkoholiu, pačių brogininkų vadinamas "alieika", angliškai "fusel oil". Distilate esama ir apie 13 kitokių priemaišalų, kurie visi sutelpa tame viename vieno procento ketvirtadalyje. Bet visi kiti tarnauja tik brogos kvapui ir skoniui, o ne galvoplaišai.

Tyrinėtojai rado, kad vodka ir džinas turi mažiausiai galvą plaišinančių "elementų", kad skočas (Scotch) yra tyriausias gėrimas visokių deleteriškų priemaišalų atžvilgiu, kad burbonas duoda daugiau galvos skaudėjimo, kaip skočas, o ruginė į pakaušį spiria stipriau už visas kitas.

Gėrimo filosofija

Žmogus, beieškodamas kelio atgal į žemės rojų, spėjo surasti labai daug priemonių, kaip skausmo išvengti arba jį užglūšyti, kad nebejaustum. Prie tos rūšies išradimų tenka priskaityti ir beskausmį whisky. Nors absoliutaus skausmo nejautimo nė Naujosios Anglijos mokslininkams nepavyko surasti, nes ir už jų beskausmį whisky, kaip jie patys su skausmu pasakė, teks mokėti tuos pačius taksus, kaip ir už skausmingąjį, tai yra du trečdaliai bonkos kainos bus federalinis mokestis...

Gyvenimo patirtis rodo, kad žmogui karts nuo karto šioks toks skausmelis yra naudingas ir išganingas, sarba jis, taip sakant, pasileidžia iš rankų. Gėrio atlyginimas ir blogio nubaudimas vis dar tebėra pagrindiniai ekzistencijos saikai, ir atrodo, kaip geriausiai išbandyti žada ir ilgiau su mumis pasilikti. Ir gyvenimas be skausmo pasidarytų panašus Arktikos vasaros dienai, kai saulė per kelis mėnesius nebenusileidžia. Žodžiu, nebebūtų jokio malonumo vakare užmigti, jei negalėtum rytmetį skaudančia galva atsibusti.

Balanematė

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

Skaitykite "N-nas"

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

lą savo repertuaran, esąs taip pat bolševikiniais mikrobais apsikrėtęs.

Ar ne perdaug neatsargiai mes svaidomės, kad ir klaustukais apkaišytomis, insinuacijomis? Jeigu šitokius "Darbininko" postringavimus pratęsime toliau, — ko verta buvo toji dramos konkurso komisija, kuri "Penkis stulpus" išskyrė iš visos eilės konkursan atsiųstų veikalų ir premijavo? Ar jie buvo visiški neišmanėliai ir veikale neįžiūrėjo bolševikinės idėjos? Ar jie (bent tie, kurie balsavo už tą dramą) taip pat... apsikrėtę bolševikiniais mikrobais? O Clevelando teatras, su P. Maželiu priešakyje, tur būt, skaitė gi veikalą prieš pradėdami repetuoti, tur būt, nagrinėjo, ieškojo idėjų, o spektakliui, tur būt, taip pat buvo susikūrę meninę liniją, vedančią į kulminacinį sprendžiamos idėjos apreiškimą? Tai kaip gi? Ar jie visi (teatro kolektyvas, tur būt, siekia poros dešimtų) taip pat... mikrobininkai? O gal jie visi tokio menko išsilavinimo, kad, tik aiškiariagiams recenzentams ir "Darbininkui" pirštu pridurmai parodžius, praregėjo, kokį kenksmingą veikalą, nesigailėdami nemiegotų naktų, pateikė lietuviškajai visuomenei?

Atsakymai į visus tuos klausimus, matyti, yra rutinos, apie kurią pradžioje kalbėjome, adoracijoje: gink Dieve, negalvokite ir nerašykite nei truputuko kitaip, kaip mes galvojame, kaip mes išmanome jau seniai, seniai... Tuo tarpu, rutinos lopšio linguojami, užmirštame, jog tempora mutantur. O su besikeičiančių laikų daug kas keičiasi, net ir žmogaus išmanymas, jeigu jis (žmogus) nėra visiškai išbaigtas, nušlifuotas ir po stiklu padėtas sau pačiam pasigrožėti.

F & M RADIO
& TELEVISION SERVICE
Authorized
DELCO & MOTOROLA DEALER
Car radio repaired while you wait.
3159 S. Wallace St. CAlumet 5-9833

Lietuvių Taupymo ir Skolinimo Bendrovių Lygos Nariai
kuriose kiekvieno santaupos yra apdraustos iki $10,000.00, o namų paskolos duodamos lengvomis sąlygomis.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSN.
6245 SOUTH WESTERN AVE. CHICAGO 36, ILLINOIS
GRovehill 6-7575

CONTINENTAL SAVINGS & LOAN ASSN.
4559 SOUTH PAULINA STREET CHICAGO, ILLINOIS
YArds 7-0145

CRANE SAVINGS & LOAN ASSN.
2555 WEST 47th STREET CHICAGO 32, ILLINOIS
LAfayette 3-1083

DISTRICT SAVINGS & LOAN ASSN.
3430 SOUTH HALSTED STREET CHICAGO 8, ILLINOIS
CLiffside 4-0104

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.
1447 SOUTH 49th COURT CICERO 50, ILLINOIS
TOwnhall 3-8131-2

UNIVERSAL SAVINGS & LOAN ASSN.
1800 SOUTH HALSTED STREET CHICAGO 8, ILLINOIS
HAymarket 1-2028

Knygų Išpardavimas
ISTORIKAMS, VISUOMENININKAMS
BŪTINOS KNYGOS
Ryšulys Nr. 2 turi svarbių istorinės vertės dokumentų

Nepraleiskite progos įsigyti knygas už labai žemą kainą. Už vieną dolerį gausite 12 retų knygų. Neįsigysite dabar, tai jų niekad ir nebegalėsite įsigyti, nes šis išpardavimas paskutinis. Štai jų sąrašas:

1. A. Janulaičio Airija, 53 pusl.
2. S. Matulaičio Dvi Kelioni į Tolimą Šiaurę, 86 pusl.
3. A. Olszewskio Istorija Abelna, 497 pusl.
4. Untulio Kodėl Prarastas Vilnius, 56 pusl.
5. Liet. Socialdem. Partijos XII-sis Suvažiavimas, 72 psl.
6. Paul Lafargue Nuosavybės Išsivystymas, 168 pusl.
7. M. Konopnickos Pagal Įstatymus, 158 pusl.
8. Istorija Suwienytų Walstijų Amerikos, konstitucija ir nepriklausomybės deklaracija, 364 pusl.
9. M. Cheisino Profesinės Darbininkų Sąjungos, 112 pusl.
10. J. Ilgaudas Amerikos pilietis, 63 pusl.
11. H. Ibsen'o Šiaurės Karžygiai, 77 pusl.
12. Olive Schreiner'io Sapnai, 79 pusl.

Šias knygas galima gauti Naujienose. Negalintieji atvykti prie dolerio turi pridėti 25c. pašto ženklams ir persiuntimui. Pinigus prašome siųsti tokiu adresu:

NAUJIENOS,
1739 So. Halsted St., Chicago 8, Illinois

RAKETOS

Viešnagėje.

Moteris atnešė knygą. Vardas — Urviniai žmonės.

— Nori skaityt? — tarė.

— Noriu, — atsakiau.

— Tą knygą pirkau, — tarė. — Bet neturiu kantrybės ją perskaityt...

— Kodėl? — ištariau. — Apie ką dalykas eina?..

— Nugi tuščia, — tarė. — Imk. Jei turėsi kantrybės — skaityk, o ne — mesk...

Paėmiau. Knyga. Sudarkyta daug popieriaus, ją rašant. Spauda. Lėšos... Skaitau. Jeigu būčiau vištą vogęs ir būtų nuteisę mėnesį į kalėjimą, tai geriau eičiau į kalėjimą, negu gadint akis ir skaityt tokį dalyką... Žiūriu, autoriaus pravardė nuosmukio litanijoj. Ir norėk tu žmogus, kad bulvės nepūtų...

Recenzija.

Enris Nagys rašo recenziją. Suminėta daug "garsių" autorių. Giria ir Urvinius žmones. Jeigu šitaip dalykai stovi, tai grožinę literatūrą ištiks nuosmukis...

"Literatai" žliumbia, kad diletantai-Jurgiai knygų neskaito... Moteris, pinigus užmokėjusi, neturi kur dėti tą "perlą"... Nori rast kokią duobę, kur būtų vieta tam kūriniui...

Kitas dalykas.

Škėma parašė Paklodę. Ir jau Meška Auskis kelia ant šakės tą "genialų" kūrinį... Ta Paklodė dar blogesnė ir už Urvinius žmones. Dar ir laikraštis deda pavyzdinį gabalą... Ir štai toje Paklodėje įdėtas lenkiškas sakinys. Laimė, kad redaktorius, tur būt, nemoka nė žodžio lenkiškai. Kitaip tokius spaudoje nevartotinus žodžius nedėtų, kad nepasipiktintų žmonės.

Tame pavyzdiniame gabale mini kokį tai išsižiojėlį. Čia pat telpa ir autoriaus atvaizdas ir jis išsižiojęs. Sako, kad šikšnosparnis lekioja išsižiojęs, kad jam į gerklę tektų smulkūs vabalai, bet kodėl išsižiojęs autorius?..

Jis irgi yra nuosmukio litanijoje.

Grasina...

Nagys be to grasina. Jei, girdi, nesulauks pagarbos, tai nerašys. Dar geriau... Ir jūs visi susitarę sėskit ant Pegaso, jokit į Efezą ir prispjaukit akis Muzai!..

Šišas.

Kita litanija. Juozas Prunskis garsina vardus tokių, kurie tiki į Dievą. Tikėt gali... Tai puiku!.. Bet vežt į mūgę, į karnivalą tikėjimą, tai tas pats, kas biblijoje, kur taip darė fariziejai... Prisisekit lopus su kryžiais ir prisilipykit ant nugaros, tai visi matys, kad esat kryžuočiai...

Stabai...

Kunigas Sabalius iš Jurbarko buvo Indijoj. Tai žmogus, kuris stebėtinai gražiai raštu moka reikšti savo mintį. Jis buvo Indijoje ir puikiai išjuokia indus, kurių Dievas esanti *karvė*... Garsusis Gandhi irgi pasakė, kad karvė tai žmonių motina tą prasme, kad kūdikiai minta karvės pienu.

Nemėginkite juoktis. Juk Aloyzas pradės minkštais laidyt ir lips sienomis... Atsimenate, kas buvo, kai Renitas parašė, kad balkis virš galvos buvo pertrumpas...

Varna.

Sėdžiu ramiai ir žiūriu į dangų. Lekia varna. Ji taip kvailai plevėsuoja.

Čir... skambutis.

Pas mane atėjo moteris ir susėdome.

— Pasakyk, kas per žodis yščius? — tarė.

— Nugi ir aš nežinau.

— Rašai į laikraščius ir nežinai? — tarė. — Sarmata!

— Nesibark! — pasakiau. — Gal sužinosim?

Greitai paimu Kalbos vadovą ir čia pasakyta, kad yščius, tai gimda...

Ji susiėmė už galvos.

— Tai yra ne poteriai, bet blevyzga!.. — sušuko ji.

Ir ji nutilo.

— Esu tikinti, — tarė. Noriu kalbėt poterius ir nenoriu grįžt į lenkišką žargoną. Tat pasakyk, kaip aš galėčiau apseit be to yščiaus?..

— Gerai, — pasakiau.

— Bet kokį žodį to vietoje aš galėčiau piršti?

— Pagirtas vaisius *būtybėje* tavo...

— Matai! — ištarė ji. — Labai gražus žodis ir nepiktina žmonių...

— Matai parašyta, — vėl ji tarė. — Kai kokis ten kunigas Yla sako, kad greičiau su riešuto kevalu perpilsi jūrų vandenį į degtinės taurę, negu suprasi trejybės paslaptį...

Ji taisėsi plaukus. Atsikėlė ir išėjo. Aš sėdau į prienamį. Priešais graži panorama. Danguje kai didelis varinis pinigas kilo aukštyn mėnulis.

Ir aš užsisvajojau apie antrą lazdos galą... Dar truputį žiūrėsiu į televizą. Ir paskui: Labanaktis, Pasauli! Ir aš einu į sapnų pasaulį.

Jonas Šliburis

ĮSTUMTAS Į DIDVYRIUS

Laivui plaukiant staigus vėjo blokštelėjimas nustūmė į vandenį prie aptvaro stovėjusią jauną moterį. Sekantį momentą į bangas pliumpterėjo kita figūra, kuri pastvėrusi moterį prilaikė, kol abudu buvo išgelbėti. Visų nustebimui pasirodė, kad didvyris buvo pats seniausias tuo laivu plaukęs keleivis, aštuonių dešimtų metų. Vakare jam suruošta pagerbimo vakarienė ir kai visi užkimo begirdami senį didvyrį, pradėjo šaukti, kad ir jis pats pasakytų žodį.

Seniukas tyliai atsistojo, atsargiai apsidairė aplinkui ir rimtai paklausė: "Vienintelis dalykas, kurį aš norėčiau žinoti, yra: Kas mane įstūmė į vandenį?"

Kas ta Baha-u-llah?

Kam teko automobiliu važiuoti iš Chičagos miesto į šiaurę Michigano paežerėmis, Sheridan keliu, tai viename pasiturinčiųjų gyventojų priemiestyje, kitapus Evanstono, Wilmette, prie pat kelio matė nepaprasto stiliaus (ir gražumo) orientališką pastatą, kurs Chicagoje plačiai žinomas vardu Bahai Temple. Tai yra vieno naujo, iš Persijos atklydusio pažangaus religinio sąjūdžio šventovė (temple), kurios pastatymas kaštavo $2,600,000. Tokia šventovė yra vienintelė visose JAV ir, kaip tvirtina patys bahajiečiai, kol kas vienintelė pasaulyje. Pastatas yra apskritas, su didžiuliu kupolu (skliautu) viršuje, nepaprastai turtingai išpuoštas lieto cemento orientališkais freskais ir ornamentais.

Šventykloje yra 1,200 sėdynių auditorija, bet joje nėra reguliarių pamaldų nei pastovios kongregacijos. Ją kasmet aplanko daugiau turistų ir svetimų lankytojų, nei jie turi savo pasekėjų. Išskiriant metinį bahaistų suvažiavimą ir keletą konferencijų, šventovė yra pavesta lankytojams per kiaurus metus.

Pernai metais šventovę aplankė daugiau kaip 100,000 žmonių, o nuo jos pastatymo 1953 m. gegužės 2 d. aplankė apie 600,000.

Pamaldos šventovėje laikomos sekmadieniais 2:30 val. popiet, kadangi esą nenorima eiti į konfliktą su kitomis tikybomis, kurios laiko savo pamaldas rytmečiais.

Pamlados čia trunka tik pusę valandos, bet Bahai neturi nei kunigų nei maldų ar ritualo, aiškina National Bahai Assembly sekretorė Charlotte Linfoot. Pamaldos susideda iš kapelinės muzikos ir skaitymų iš Bahai šventraščių, žydų Senojo testamento, krikščionių Naujojo testamento ir mahometonų Korano.

Bahai religinį sąjūdį pradėjo vienas persų mistikas Baha'u'llah, miręs 1892 metais. Jo pasekėjai tiki, kad Baha'u'llah buvo naujausias pasiuntinys, per kuriuos Dievas karts nuo karto kalbąs į žmones. Kiti tokie pasiuntiniai buvę Zoroastra, Mozė, Jėzus, Buda, indų Krišna, nežinomasis Sabianizmo įsteigėjas, Mahometas, Bab, ir vėliausias Baha'u'llah. Bet bahistai prileidžia, kad bet kuomet Dievas gali dar ir dar atsiųsti savo pasiuntinius.

Baha'u'llah pasekėjai vadinasi Bahai (bahaistai), ir žodis Baha'i išvertus reiškia "Dievo sekėjai". Jie nesilaiko septynių dienų ciklių. Bahaistų kalendorius turi 19 dienų mėnesį, kurių kiekvienas prasideda Devynioliktos dienos švente, kurią bahaistai susirinkę pasimeldžia, paskaito savo šventraščių ir paskui svarsto savo bendruomenės reikalus ir pabaigai turi iškilmingus draugiškus pietus.

Bahai švenčia šias šventes: Pasaulio religijos dieną sausio mėnesį, Pasaulio draugystės dieną birželio mėnesį ir Jungtinėms Tautoms Remti savaitę bei Brolybės savaitę.

Atrastas "šarmas" viduriams plauti

Valdžios vaistų chemijos tyrinėtojai Washingtone paskelkė savo patyrimą, kad tūlas chemikalas, iš kurio yra gaminami namų apyvokos daiktams valyti produktai, gali pasirodyti nemažiau tinkamas ir žmogaus kūnui nuo ligų apvalyti.

Dr. Gabriel G. Nahas, 39, iš Walter Reed armijos instituto savo straipsnyje žurnale "Science" rašo, jog jo bandymai parodė, kad chemikalas, sutrumpintai vadinamas T-H-A-M, paskatina pašalinimą iš kūno nuodingų medžiaginių atmatų, įskaitant tokias, kaip anglies dvidegį (carbon dioxide) ir pieninę rūgštį (lactic acid).

Atradimas esąs daug žadantis, nors dar reiks daug darbo padėti igi galutinai bus nustatyta. Kiekvienas iškvėpuoja anglies dvidegį, kuomet jo plaučiai tinkamai veikia, bet jei plaučiai tinkamai nebeveikia, tuomet anglies dvidegis, nebegalėdamas tinkamai išeiti iš kūno, ten koncentruojasi, pavirsdamas nuodinga angliarūgštimi. T-H-A-M neleidžia tam procesui vykti, tuos chemikalus paversdamas nekenksmingu bikarbonatu (dviangliu). Be to tas chemikalas neutralizuojąs rūgštis, paversdamas jas nenuodingais produktais ir paskatindamas inkstus tas rūgštis pašalinti.

Ar ir žmonės galės tiek bėgti

Dr. Nahas daręs bandymus su šunimis, priversdamas juos bėgti iki pervargimo be matomų toksininių efektų, kitais žodžiais be užsinuodijimo žymių. Jis ištyrė, kad be tų vaistų jo šunes galėjo nubėgti šešias ar septynias mylias vienodu tempu be pertraukos, bėgdami po 10 mylių per valandą greičiu, gi davus T-H-A-M vaistų tie patys šunes nubėgo po 12 ir 14 mylių tuo pačiu laiku ir greičiu.

Su pirmu žmogumi tie vaistai pirmą kartą išbandyti Henry Fordo ligoninėje Detroite, ir rezultate buvusi išgelbėta gyvybė. Buvo atgaivinta jauna moteris, prikeliant ją iš nuomirio (coma), kuomet jokios kitos priemonės nebegelbėjo.

Žadama tą chemikalą išbandyti įvairiausiems atvėjams.

IŠMOKINAME ANGLIŠKAI
skaityti, rašyti, ir kalbėti.
Pamokos dienomis ir vakarais.
Amerikos Lietuvių Mokykla
816 W. 33rd Place — Chicago, Ill.